Valtiopäivä

Päiväsakko

Pienin päiväsakko nousee *kymmeneen euroon*

Lakivaliokunta puoltaa hallituksen esitystä, jolla pienin päiväsakko nousee kuudesta eurosta kymmeneen euroon vuoden 2027 alusta. Korotus kohdistuu pienituloisimpiin sakotettuihin. Samalla vankeudeksi muunnettavat sakot lisääntyvät. Sosialidemokraatit, vasemmistoliitto ja vihreät vastustavat muutosta.

ILMA
Ilmanlaadun raja-arvot tiukentuvat ja kunnille tulee uusi suunnitteluvelvollisuus.

ASUMINEN
Taloyhtiö voisi itse kieltää tupakoinnin parvekkeilla ja asunnoissa.

MAAHANMUUTTO
Ulkomaisten opiskelijoiden oleskelulupaehdot tiukkenivat äänin 150–20.

Kuva on luotu tekoälyllä.

PÄIVÄN PÄÄJUTTU

Pienin päiväsakko nousee kymmeneen euroon

Lakivaliokunta puoltaa hallituksen esitystä, jolla pienin päiväsakko nousee kuudesta eurosta kymmeneen euroon vuoden 2027 alusta. Korotus kohdistuu pienituloisimpiin sakotettuihin. Samalla vankeudeksi muunnettavat sakot lisääntyvät. Sosialidemokraatit, vasemmistoliitto ja vihreät vastustavat muutosta.

Jatkossa pienimmästä päiväsakosta säädettäisiin rikoslaissa eikä valtioneuvoston asetuksessa. Korotusta perustellaan rahan arvon alenemisella. Arvion mukaan vankiluku kasvaa noin 35 vangilla. Uusiin vankipaikkoihin tarvitaan noin 3 150 000 euroa vuodessa. Päihdekuntoutus maksaisi arviolta 300 000 euroa ja vankiterveydenhuolto 227 000 euroa vuodessa. Alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta määrättyä sakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi. Lakivaliokunnassa Elisa Gebhardin (sd) ehdotus päiväsakon laskentatavan muuttamisesta hävisi äänin 11—5. Jessi Jokelaisen (vas) hylkäysehdotus kaatui äänin 11—2 (3 tyhjää). Gebhardin, Pia Hiltusen ja Juha Viitalan (sd) vastalauseen mukaan sakkotulojen lisäys kuluisi pääosin vankeuden kustannuksiin. Tulot kasvaisivat noin 3,87 miljoonaa euroa ja menot noin 3,68 miljoonaa euroa. Jokelaisen ja Mari Holopaisen (vihr) vastalause esittää lain hylkäämistä. Eduskunta käsittelee esityksen vuoden 2027 talousarvion yhteydessä.

LaVM 26/2026 vp – HE 262/2026 vp
Valmistelu: oikeusministeriö 7.8.2025 alkaen · 20 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna 0M035:00/2025

SALISSA PÄÄTETTIIN

Lukiot ja ammattikoulut varautuvat kriiseihin ja poikkeusoloihin

Yksityisten koulutuksen järjestäjien on varauduttava häiriötilanteisiin. Lakeihin tulee säännöksiä koulutuksen ja ylioppilastutkinnon järjestämisestä poikkeusoloissa. Ylioppilaskokeen oikaisupäätöksen perustelusta voitaisiin poiketa.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä äänin 111–54. Pia Lohikosken (vas) vastalauseen mukainen ehdotus hylättiin.

HE 212/2026 vp · yksityiskoulut · oikaisut · ylioppilastutkinto
Valmistelu: opetus- ja kulttuuriministeriö 20.3.2026 alkaen · 98 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna 0KM008:00/2026

Ulkomaisten opiskelijoiden ja perheiden oleskeluluvat tiukkenevat

Euroopan ulkopuolelta tuleville opiskelijoille tulee kielitaitovaatimus. Perheenyhdistämiseen tulee asumisaikavaatimus. Toimeentulon euromäärästä säädetään asetuksella.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä äänin 150–20. Pia Lohikosken hylkäysehdotus hylättiin. Asiaan liittynyt toimenpidealoite hylättiin.

HE 161/2026 vp · perheenjäsenet · ulkomaalaiset opiskelijat · kielitaito
Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 21.1.2026 alkaen · 66 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna TEM004:00/2026

Sotilastiedustelu saa laajemmat valtuudet seurata tietoliikennettä

Sotilastiedustelu voisi käyttää viestin sisältöön meneviä hakuehtoja ja hankkia tietoa Suomessa toimivista tietojärjestelmistä. Rajavartiolaitos voisi avustaa sotilastiedustelua.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä valiokunnan lausumineen.

HE 104/2026 vp · sotilastiedustelu · uhat · tietoliikenne
Valmistelu: puolustusministeriö 29.8.2024 alkaen · 71 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna PLM007:00/2024

Työmatkavähennyksen yläraja nousee 7 800 euroon vuodeksi 2027

Muutos koskee noin 38 000 verovelvollista. Verotuotot vähenevät noin 10 miljoonalla eurolla.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä. Lauri Lylyn (sd) lausumaehdotukset hylättiin äänin 124–46 ja 113–46 (10 tyhjää).

HE 304/2026 vp
Valmistelu: valtiovarainministeriö 21.10.2026 alkaen · Hankeikkuna VM131:00/2026

Tutkimusrahoituksen korotuksiin voidaan laskea innovaatiorahoitusta

Korotukset tarkistetaan vuosittain. Rahoitukseen voidaan lukea enintään 50 miljoonaa euroa innovaatiorahoitusta. Vuoden 2027 korotus on 230 miljoonaa euroa, kun voimassa oleva laki edellyttäisi 240 miljoonaa euroa.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä äänin 150–20.

HE 229/2026 vp · taloudelliset ennusteet · tarkastus · innovaatiot

Valmistelu: valtiovarainministeriö 12.8.2026 alkaen · 39 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM096:00/2026

Joutoalueiden metsitystuki palaa

Vuonna 2024 lakkautettu tuki palautetaan metsäpinta-alan ja hiilinielujen lisäämiseksi. Tukea voi hakea 31.3.2027 alkaen.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä äänin 150–20. Tiina Elon hylkäysehdotus hylättiin.

HE 178/2026 vp · maatalousmaa · joutomaa · metsitys

Valmistelu: maa- ja metsätalousministeriö 3.2.2025 alkaen · 37 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna MMM053:00/2025

Ukrainan sotavahinkojen korvauskomissio hyväksyttiin

Komissio käsittelee Venäjän hyökkäyssodan vahinkoja koskevia korvausvaatimuksia. Vahinkorekisteriin on talletettu noin 190 000 vaatimusta.

Sopimus ja laki hyväksyttiin.

HE 189/2026 vp · hyökkäyssota · kansainvälinen oikeus · vahingonkorvaus

Valmistelu: ulkoministeriö 18.11.2025 alkaen · 3 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna UM012:00/2025

Opposition vaihtoehtobudjetit vuodelle 2027

Sosialidemokraattien, keskustan, vihreiden, vasemmistoliiton ja Liike Nytin vaihtoehdoista käytiin yhteinen keskustelu.

Ei päätöstä. Keskustelu keskeytettiin kello 18.05 ja jatkuu myöhemmin.

KA 9/2026 vp

Kuntien varautuminen sekä nuoriso- ja vanhusneuvostojen asema

Valtiovarainministeriö ohjaa kuntien varautumista yleisellä tasolla. Nuorisovaltuuston aloiteoikeutta täsmennetään. Vanhusneuvoston sijaan kunta voisi asettaa esimerkiksi ikäneuvoston.

Hyväksyttiin 1. käsittelyssä äänin 150–20. Tiina Elon (vihr) vastalauseen mukainen ehdotus hylättiin.

HE 150/2026 vp · vanhusneuvostot · nuorisovaltuustot · valmiussuunnittelu

Valmistelu: valtiovarainministeriö 4.11.2025 alkaen · 132 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna VM155:00/2025

Henkilöstön edustus yrityksen hallintoon jo sadan työntekijän yrityksissä

Raja laskee 150 työntekijästä sataan. Muutos koskee hieman yli 600 uutta yritystä ja noin 100 000 työntekijää.

Hyväksyttiin 2. käsittelyssä.

HE 254/2026 vp · hallintoedustus · johtoryhmät · yhteistoimintamenettely

Valmistelu: työ- ja elinkeinoministeriö 20.5.2025 alkaen · 32 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna TEM050:00/2025

Suomi mukaan hyökkäysrikostuomioistuimen hallintosopimukseen

Hallintokomitea varmistaa Venäjän hyökkäyssotaa käsittelevän erityistuomioistuimen rahoituksen. Se myös valitsee tuomarit ja syyttäjät.

Sopimus ja laki hyväksyttiin.

HE 188/2026 vp · kansainvälinen rikosoikeus · erityistuomioistuimet · Euroopan neuvosto

Valmistelu: ulkoministeriö 18.11.2025 alkaen · 6 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna UM013:00/2025

ÄÄNESTYKSET

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Jatkettu ensimmäinen käsittely, äänestys 1: Käsittelyn pohja: mietintö JAA / Pia Lohikosken ehdotus (vl 2) EI

Jaa 111 · ei 54 · tyhjiä 0 · poissa 34

	KOK	PS	SD	KESK	VIHR	VAS	R	KD	LIIK	TV
Jaa	39	38	·	22	·	·	6	4	1	1
Ei	·	·	34	·	10	10	·	·	·	·
Poissa	9	6	9	1	3	1	4	1	·	·

Kaikki ryhmät äänestivät yhtenäisesti.

HE 212/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain muuttamisesta

Jatkettu ensimmäinen käsittely, äänestys 2: 28 §: mietintö JAA / Tiina Elon ehdotus (vl) EI

Jaa 150 · ei 20 · tyhjiä 0 · poissa 29

	KOK	PS	SD	KESK	VIHR	VAS	R	KD	LIIK	TV
Jaa	41	38	36	22	·	·	7	4	1	1
Ei	·	·	·	·	10	10	·	·	·	·
Poissa	7	6	7	1	3	1	3	1	·	·

Kaikki ryhmät äänestivät yhtenäisesti.

HE 150/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Osittain toinen, osittain ainoa käsittely, äänestys 3: Lakiehdotuksen hyväksyminen JAA / hylkääminen EI

Jaa 150 · ei 20 · tyhjiä 0 · poissa 29

	KOK	PS	SD	KESK	VIHR	VAS	R	KD	LIIK	TV
Jaa	41	38	36	22	·	·	7	4	1	1
Ei	·	·	·	·	10	10	·	·	·	·
Poissa	7	6	7	1	3	1	3	1	·	·

Kaikki ryhmät äänestivät yhtenäisesti.

HE 178/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely, ainoa käsittely, äänestys 4: Lakiehdotuksen hyväksyminen JAA / hylkääminen EI

Jaa 150 · ei 20 · tyhjiä 0 · poissa 29

	KOK	PS	SD	KESK	VIHR	VAS	R	KD	LIIK	TV
Jaa	41	38	36	22	·	·	7	4	1	1
Ei	·	·	·	·	10	10	·	·	·	·
Poissa	7	6	7	1	3	1	3	1	·	·

Kaikki ryhmät äänestivät yhtenäisesti.

HE 161/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain 93 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Osittain toinen, osittain ainoa käsittely, äänestys 5: Mietintö JAA / Lauri Lylyn lausumaehdotus 1 (vl 1) EI

Jaa 124 · ei 46 · tyhjiä 0 · poissa 29

	KOK	PS	SD	KESK	VIHR	VAS	R	KD	LIIK	TV
Jaa	41	38	·	22	10	·	7	4	1	1
Ei	·	·	36	·	·	10	·	·	·	·
Poissa	7	6	7	1	3	1	3	1	·	·

Kaikki ryhmät äänestivät yhtenäisesti.

HE 304/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain 93 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Osittain toinen, osittain ainoa käsittely, äänestys 6: Mietintö JAA / Lauri Lylyn lausumaehdotus 2 (vl 1) EI

Jaa 113 · ei 46 · tyhjiä 10 · poissa 30

	KOK	PS	SD	KESK	VIHR	VAS	R	KD	LIIK	TV
Jaa	41	38	·	22	·	·	7	4	·	1
Ei	·	·	36	·	·	10	·	·	·	·
Tyhjää	·	·	·	·	10	·	·	·	·	·
Poissa	7	6	7	1	3	1	3	1	1	·

Kaikki ryhmät äänestivät yhtenäisesti.

HE 304/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Osittain toinen, osittain ainoa käsittely, äänestys 7: Lakiehdotuksen hyväksyminen JAA / hylkääminen EI

Jaa 150 · ei 20 · tyhjiä 0 · poissa 29

	KOK	PS	SD	KESK	VIHR	VAS	R	KD	LIIK	TV
Jaa	41	38	36	22	·	·	7	4	1	1
Ei	·	·	·	·	10	10	·	·	·	·
Poissa	7	6	7	1	3	1	3	1	·	·

Kaikki ryhmät äänestivät yhtenäisesti.

HE 229/2026 vp

Kaikkien edustajien äänet nimeltä ovat liitteessä.

PÄIVÄN UUTISET

1 Ilmanlaadun raja-arvot tiukentuvat ja seuranta laajenee

Ympäristövaliokunta puoltaa muutettuna lakia, jolla pannaan täytäntöön Euroopan unionin uudistettu ilmanlaatudirektiivi. Raja-arvot tiukentuvat huomattavasti. Seurantaan tulee neljä uutta supermittausasemaa. Jos vuonna 2030 voimaan tulevat raja-arvot ylittyvät jo vuosina 2026–2029, kunnan on laadittava ilmansuojelun etenemissuunnitelma. Järjestöt voivat panna asian vireille, jos suunnitelma jää laatimatta. Valiokunta poisti ministeriöltä vallan määrätä seurantojen hoitajat, koska rahoitus on ratkaisematta. Ilmansaasteet aiheuttavat Suomessa vuosittain noin 2000 ennenaikaista kuolemaa.

Kunnat seuraavat ilmanlaatua tarkemmin ja laativat tarvittaessa ilmansuojelun suunnitelman 11.12.2026 alkaen.

YmVM 18/2026 vp (HE 287/2026 vp)

Valmistelu: ympäristöministeriö 18.12.2024 alkaen · 52 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna YM073:00/2024

2 Vaarallisimpien vankien vapaudenmenetystä voitaisiin jatkaa rangaistuksen jälkeen

Lakivaliokunta puoltaa muutoksin varmuusvankeutta. Erittäin vaaralliseksi arvioidun yhdistelmärangaistukseen tuomitun vapaudenmenetystä voitaisiin jatkaa niin kauan kuin uuden vakavan rikoksen vaara on ilmeinen. Yhdistelmärangaistus voitaisiin tuomita myös ensikertalaiselle. Perustuslakivaliokunnan arvion jälkeen varmuusvankeuden mahdollisuus on määrättävä jo tuomiossa. Alaikäisenä tehdyt rikokset rajataan pois. Valiokunta äänesti kolmesti äänin 9—5. Vastalauseen jättivät Elisa Gebhard, Pia Hiltunen ja Juha Viitala (sd), Jessi Jokelainen (vas) ja Mari Holopainen (vihr).

Pieni joukko vaarallisimpia rikoksentekijöitä voisi jäädä vankilaan rangaistuksen päätyttyä 1.1.2027 alkaen.

LaVM 25/2026 vp (HE 14/2026 vp)

Valmistelu: oikeusministeriö 16.8.2023 alkaen · 50 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna OM077:00/2023

3 Taloyhtiö voisi itse kieltää tupakoinnin parvekkeilla

Ympäristövaliokunta puoltaa lakimuutosta, jolla taloyhtiö tai muu asuntoyhteisö voisi itse kieltää tupakoinnin parvekkeilla, asuntojen omilla ulkoalueilla ja asunnoissa, jos savua voi kulkeutua naapureihin. Nykyisin kieltoa haetaan kunnalta maksullisella hakemuksella. Vuokranantaja ei voisi antaa vuokralaiselle lupaa tupakoida kielletyissä tiloissa. Kieltopäätöksen voisi riitauttaa käräjäoikeudessa. Samalla kiellettäisiin myymästä tupakkatuotteita, joissa on kannabidiolia.

Asukkaat voisivat päättää tupakointikiellosta yhtiökokouksessa ilman kunnan päätöstä esityksen mukaan 1.1.2027 alkaen.

YmVM 16/2026 vp – HE 145/2026 vp
Valmistelu: sosiaali- ja terveysministeriö 19.12.2024 alkaen · 59 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna STM165:00/2024

4 Tyhjenevän asumisoikeustalon voisi vapauttaa rajoituksista

Ympäristövaliokunta puoltaa muutosta, jolla Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus voisi vapauttaa asumisoikeustalon rajoituksista. Edellytyksenä on, ettei asunnoille ole kysyntää ja asukkaita on enintään kolmasosassa huoneistoista tai ettei perusparannukseen saada valtion tukemaa lainaa. Asukas voisi lunastaa asuntonsa, jäädä vuokralaiseksi tai saada muun asunnon. Maksullisista järjestysnumeroista luovuttaisiin 1.1.2029. Vuosina 2010—2025 vapautettiin vain 170 asuntoa. Mai Kivelän (vas) hylkäysehdotus raukesi kannattamattomana.

Asumisoikeusasuntoon pääsee jatkossa hakemusten saapumisjärjestyksessä ilman maksullista numeroa.

YmVM 17/2026 vp (HE 156/2026 vp)
Valmistelu: ympäristöministeriö 6.11.2025 alkaen · 39 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna YM042:00/2025

5 Jätelaki rajoittaisi kierrätettävän jätteen polttamista

Talousvaliokunta pitää jätelain muutosta pääosin perusteltuna. Esitys rajoittaisi kierrätyskelpoisen jätteen keräämistä poltettavaksi. Kunnat saisivat myydä jätehuoltoa yrityksille vain, jos yksityistä palvelua ei ole saatavilla. Kuntien 26 jäteyhtiötä saisivat edelleen poiketa hankintalain omistusvaatimuksesta. Valiokunnan mukaan kierrätysaste nousisi parhaimmillaankin noin kahdeksan prosenttiyksikköä. Timo Mehtälä ja Hilkka Kemppi (kesk) varoittivat eriävässä mielipiteessään jätteen tuonnin kasvusta ja energiakustannusten noususta.

Jätettä tuottavien yritysten kustannukset voivat nousta jonkin verran, ja käsittely jatkuu ympäristövaliokunnassa.

TaVL 37/2026 vp (asia HE 257/2026 vp)
Valmistelu: ympäristöministeriö 21.1.2026 alkaen · 88 lausuntoa 23.11. mennessä · Hankeikkuna YM001:00/2026

SALIN TUNNELMA

254 puheenvuoroa · 114 vastauspuheenvuoroa · 10 h 24 min

Salissa käytettiin 254 puheenvuoroa 624 minuutin aikana. Niistä 114 oli vastauspuheenvuoroja. Eniten väiteltiin opposition vaihtoehtobudjeteista: niistä käytettiin 112 puheenvuoroa, joista 90 oli vastauspuheenvuoroja. Sosialidemokraatit vastasivat useimmin kokoomukselle ja perussuomalaiset sosialidemokraateille. Hallituspuolueet kiistivät sosialidemokraattien sote-säästöjä, kun oppositio nosti esiin velan ja työttömyyden. Kiistaa herätti myös suojelupoliisin tiedustelu asunnoissa. Laajempi yhteisymmärrys vallitsi Suomenlahden öljyvahinkoihin varautumisesta, saaristolaista ja sika-alan salmonellarahastosta. Kimmo Kiljunen (sd) tuki oppositiosta vaalipiirejä koskevaa perustuslain muutosta.

SALIN LINJAT

KD Kristillisdemokraatit pitivät opposition veronkorotuksia kasvun esteenä. Päivi Räsäsen mukaan sosialidemokraattien kotihoidon tuen rajaus lisäisi julkisia menoja 84 miljoonalla eurolla.

KESK Keskusta esitteli vaihtoehtoaan, jossa valtio ottaisi noin 1,4 miljardia euroa hallitusta vähemmän velkaa ja palauttaisi työttömyysturvan suojaosan. Puolue arvosteli yhteisöveron alennusta ja torjui sosialidemokraattien veronkorotuslinjan.

KOK Kokoomus puolusti hallituksen esityksiä. Kritiikki kohdistui sosialidemokraattien vaihtoehtoon, joka tietopalvelun laskelmien mukaan lisäisi pienituloisia ja sisältää yli miljardin säästöt sosiaali- ja terveyspalveluihin.

LIIK Harry Harkimo vaati julkisen talouden tasapainottamista vähintään kahden vaalikauden aikana. Hänen mukaansa hallituksen olisi pitänyt säästää jo tänä vuonna.

PS Perussuomalaiset puolustivat tiedusteluvaltuuksia ja maahanmuuton kiristyksiä. He arvostelivat sosialidemokraatteja siitä, että nämä hyväksyvät vaihtoehdossaan hallituksen säästöt.

R Ruotsalaisen kansanpuolueen edustajat arvostelivat opposition maatalousleikkauksia ja veronkorotuksia. He kyseenalaistivat myös sosialidemokraattien sote-säästöt.

SD Sosialidemokraatit arvostelivat hallitusta ennätysvelasta ja työttömyydestä. Heidän mukaansa puolueen vaihtoehdosta hyötyisi yhdeksän kymmenestä suomalaisesta.

VAS Vasemmistoliitto peruisi sosiaaliturvaleikkauksia ja nostaisi vaihtoehdossaan 102 000 ihmistä köyhyysrajan yläpuolelle. Pia Lohikoski esitti opiskelijoiden oleskelulupien ja tutkimusrahoituksen muutosten hylkäämistä.

VIHR Vihreät painottivat ympäristöhaittojen verottamista ja koulutuspanostuksia ilman lisävelkaa. Tiina Elo vastusti metsitystukea ja innovaatiorahoituksen laskemista tutkimusrahoitukseen.

RIIKKA PURRA (VALTIOVARAINMINISTERI)
> Kasvu elpyy, mutta julkinen talous on synkkä. Seuraavalla kaudella sopeutustarve on 8–11 miljardia euroa.

PETTERI ORPO (PÄÄMINISTERI)
> Sosialidemokraatit hyväksyvät vaihtoehdossaan suurimman osan sosiaaliturvaleikkauksista ja suunnittelevat yli miljardin säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluihin.

KIMMO KILJUNEN (SD)
> Kotirauhan suojaan ulottuvat tiedustelukeinot ovat perustuslain kannalta ongelmallisia eivätkä poista uhkia.

ANTTI LINDTMAN (SD)
> Hallitus on ajanut Suomen ennätysvelkaan. Sosialidemokraattien vaihtoehdosta hyötyisi yhdeksän kymmenestä ja velkaa otettaisiin miljardi vähemmän.

ANTTI KAIKKONEN (KESK)
> Keskustan vaihtoehdossa valtio ottaisi ensi vuonna noin 1,4 miljardia hallitusta vähemmän velkaa ja palauttaisi työttömyysturvan suojaosan.

MEDIA JA SALI

Päivän eduskunta-asioista medioissa näkyi selvästi eniten opposition vaihtoehtobudjeteista käyty keskustelu. Valiokuntien mietinnöistä päiväsakon korotus, varmuusvankeus ja taloyhtiöiden tupakointikiellot saivat kukin yhden tai kaksi juttua.

Opposition vaihtoehtobudjetit kiistan ja laskelmien keskiössä LAAJA

Medioissa keskustelu kiteytyi kokoomuksen hyökkäykseen sosialidemokraattien vaihtoehtoa vastaan: Iltalehti ja Ilta-Sanomat nostivat otsikkoon Sanni Grahn-Laasosen sanat ”Tämä on petos”, ja Helsingin Sanomat kertoi laskelmasta, jonka mukaan sosialidemokraattien malli tekisi ”lähes 18 000 ihmisestä pienituloisen”. Joona Räsäsen selitys laskutavasta pääsi myös esiin. Tämä vastaa kokoomuksen linjaa salissa, kun taas sosialidemokraattien viesti yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötymisestä ei noussut otsikoihin. Yle ja MTV Uutiset otsikoivat Riikka Purran arvion ”pelottavaa luettavaa”, ja keskustasta medioissa korostui ehdotus antaa jokaiselle vauvalle 2 500 euroa sijoitusrahaa, vaikka salissa keskusta painotti pienempää velanottoa ja työttömyysturvan suojaosan palauttamista.

Helsingin Sanomat 25.11.: Vaihtoehto hallitukselle | Laskelma: Sdp tekisi lähes 18 000 ihmisestä pienituloisen

Yle 25.11.: Purran mielestä varjobudjetit ovat pelottavaa luettavaa: ”sosialisointia, silmänkääntötemppuja ja veronkiristyksiä”

Helsingin Sanomat 25.11.: Sijoittaminen | Keskusta haluaa tehdä vauvoista pääomasijoittajia

KA 9/2026 vp

Pienin päiväsakko nousee kuudesta eurosta kymmeneen VÄHÄINEN

Iltalehti kuvasi korotusta ”valtavaksi” ja korosti sen olevan ”peräti 67 prosenttia”, Ilta-Sanomat puhui ”tuntuvasta korotuksesta” ja laski esimerkin 20 päiväsakosta. Molemmat perustelivat muutosta rahan arvon alenemisella vuodesta 2002, ja Iltalehti mainitsi mietinnön kaksi vastalausetta. Asiakirjoissa korostettu korotuksen kohdistuminen pienituloisimpiin ja vankeudeksi muunnettavien sakkojen lisääntyminen eivät nousseet otsikoihin.

LaVM 26/2026 vp

Vaarallisimpien vankien vapaudenmenetystä voitaisiin jatkaa VÄHÄINEN

Iltalehti kutsui muutosta ”historialliseksi” ja tiivisti sen otsikkoon ”Erittäin vaarallisia vankeja ei välttämättä päästetä vapaaksi”. Kehys on linjassa mietinnön kanssa, jonka ytimenä on vapaudenmenetyksen jatkaminen rangaistuksen jälkeen. Mietinnön muutokset kuten varmuusvankeuden määrääminen jo tuomiossa eivät nousseet otsikkoon.

LaVM 25/2026 vp

Taloyhtiö voisi itse kieltää tupakoinnin parvekkeilla VÄHÄINEN

Ilta-Sanomat kuvasi muutosta tupakoinnin kieltämistä ”helpottavaksi” ja kertoi, että kunnalta haettavaa lupaa ei jatkossa tarvittaisi. Kehys vastaa mietintöä, jossa painottuu päätösvallan siirtyminen taloyhtiöille ja muille asuntoyhteisöille.

YmVM 16/2026 vp

Asumisoikeustalojen vapauttaminen rajoituksista VÄHÄINEN

Helsingin Sanomien kirjoitus arvioi, että esitys ”vahvistaisi omistajien asemaa” mutta ei asukkaan oikeusturvaa, ja vaati lakiin korjausta. Mietinnössä painottuvat vapauttamisen edellytykset sekä asukkaan mahdollisuus lunastaa asuntonsa, jäädä vuokralaiseksi tai saada muu asunto, kun taas kirjoitus nostaa esiin käyttövastikkeita koskevan riidan.

YmVM 17/2026 vp

Ilmanlaadun raja-arvot tiukentuvat ja seuranta laajenee EI NÄKYNYT

Ilmanlaatudirektiivin täytäntöönpano ja kuntien uusi velvollisuus laatia ilmansuojelun etenemissuunnitelma eivät näkyneet seurattujen medioiden jutuissa.

YmVM 18/2026 vp

Jäi uutisoinnin ulkopuolelle. Jätelain muutos, työmatkavähennyksen ylärajan nosto, yhteistoimintalain muutos ja Ukrainaa koskevat sopimukset eivät näkyneet seurattujen medioiden jutuissa. Myöskään metsitystuen palauttaminen ja innovaatiorahoituksen laskeminen tutkimusrahoitukseen eivät näkyneet niissä, vaikka vihreät ja vasemmistoliitto nostivat ne esiin salissa.

Seuranta 19.11.–25.11.: kotimainen media, 3173 verkkojuttua.

TULOSSA

- **To 26.11.** Puolustusvaliokunta sekä liikenne- ja viestintävaliokunta kuulevat asiantuntijoita uudesta valmiuslaista.

LYHYESTI

- Työeläkepäätös yhdestä paikasta myös Suomen Pankissa ja Ahvenanmaalla työskennelleille 1.1.2027. TyVM 16/2026 vp (HE 146/2026 vp)

- **To 26.11.** Sosiaali- ja terveysvaliokunta käsittelee asiakasmaksujen ja työkyvyttömyyseläkkeen muutoksia.
- **To 26.11.** Perustuslakivaliokunta käsittelee vaalilain ja vaalirahoituslain muutoksia.
- **To 26.11.** Hallintovaliokunta lopettaa kuntien valtionosuuksia koskevan esityksen asiantuntijakuulemiset.
- **1.–2.12.** Valtiovarainvaliokunnan jaostot käsittelevät vuoden 2027 talousarviota yksityiskohtaisesti.
- **30.11.–4.12.** Euroopan unionin ministerit kokoontuvat kauppa-, kehitys-, liikenne-, oikeus- ja kilpailukykyasioissa.

- Ympäristövahinkorahasto ei korvaa kansainvälisen merikuljetusrahaston kattamia vahinkoja. YmVM 15/2026 vp (HE 336/2026 vp)
- Suuri valiokunta yhtyi valtioneuvoston kantaan Ukrainan lisärahoituksesta vuonna 2027. E 66/2026 vp (SuVEK 104/2026 vp)
- Vesa Kallio ja Markku Siponen (kesk) kysyvät hoivakotien asukkaiden pääsystä lääkäriin. KK 504/2026 vp
- Kirjallinen kysymys kotisynnytyksistä: vuonna 2025 niitä oli 168, kymmenen vuotta aiemmin 45. KK 509/2026 vp
- Pertti Hemmilä (kok) kysyy keinoja nuorten sähkötupakointiin ja laittomaan maahantuontiin. KK 510/2026 vp
- Lakivaliokunta yhdistää kaksi rikoslakia koskevaa lakialoitetta esitutkintalain uudistukseen. HE 344/2026 vp
- Hallintovaliokunta jatkaa poliisin henkilötietojen käsittelyä koskevan esityksen keskustelua. HE 121/2025 vp

Aineisto: 125 eduskunnan asiakirjaa, joista 62 analysoitu ja 63 vain PDF:nä; 254 puheenvuoroa; 7 äänestystä.

KAIKKI PUHEENVUOROT PUOLUEITTAIN

Jokaisesta puheenvuorosta on tässä yhden virkkeen tiivistelmä sen yleisteemasta. Puheenvuorot ovat kokonaisuudessaan täysistuntojen pöytäkirjoissa.

KOK 47 puheenvuoroa

Timo Heinonen HE 346/2026 vp Kiittää ministeriä esityksestä ja veronkevennyksistä sekä kysyy hänen näkemystään SDP:n 1,2 miljardin sotesäästöistä ja veronkiristysten vaikutuksesta ostovoimaan.

Ben Zyskowicz HE 346/2026 vp Pitää SDP:n yli miljardin sotesäästöesitystä takinkääntönä, koska puolue on koko kauden arvostellut hallituksen sotesäästöjä julmiksi.

Janne Jukkola HE 346/2026 vp Kiittää maatalouden huomioimisesta, erityisesti sika-alan salmonellavahinkorahaston pääomituksesta ja 58 miljoonan euron lisäyksestä aloitus- ja investointiavustuksiin.

Juha Hänninen HE 346/2026 vp Pitää nuorisotyöttömyyttä vakavana ongelmana mutta korostaa esityksen turvallisuuspanostuksia, kuten droonintorjuntaa, Syyttäjälaitoksen rahoitusta ja Puolustusvoimien suorituskykyä.

Juha Hänninen HE 346/2026 vp Esitys vahvistaa turvallisuutta, huoltovarmuutta ja autoilijoiden arkea, mutta velkaantuminen jatkuu liian korkeana, joten julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä.

Ben Zyskowicz HE 346/2026 vp Pitää Syyttäjälaitoksen lisärahaa tarpeellisena ja ehdottaa oikeuslaitoksen kustannuspaineiden keventämiseksi valituskieltoja mitättömissä asioissa hovioikeuteen.

Juha Hänninen HE 348/2026 vp Esitys on tärkeä varautumistoimi, koska Venäjän varjolaivasto lisää öljyvahingon riskiä eikä yksittäinen kunta pysty varautumaan suuronnettomuuteen yksin.

Janne Jukkola HE 348/2026 vp Suomenlahden varautumista tarvitaan, mutta myös Pohjanlahden valmius on turvattava ja kuntien uusille velvoitteille on taattava riittävä valtion rahoitus.

Pauli Kiuru HE 348/2026 vp Kaikki öljyonnettomuuksien torjuntaa parantavat toimet ovat tervetulleita, sillä riskit Suomenlahdella eivät pienene niin kauan kuin Venäjän ja Ukrainan sota jatkuu.

Pauli Kiuru HE 298/2026 vp Puhuja kysyy ministeriltä, saadaanko tiedustelulakien aukot hallintaan, jos perustuslain 10. pykälän muutos ja lakien päivitykset toteutuvat tällä vaalikaudella.

Juha Hänninen HE 298/2026 vp Esitys on perusteltu muuttuneessa turvallisuusympäristössä, koska kodeissa tehtävään tiedusteluun liittyy vahvat oikeusturvatakeet, kuten tuomioistuimen päätös ja riippumaton valvonta.

Pauli Kiuru HE 298/2026 vp Tärkeä esitys poistaa kotirauhan suojaan liittyvän aukon, kunhan valvonta on aukotonta; vastustajien on kerrottava, millä keinoin he turvaisivat suomalaisten turvallisuuden.

Juha Hänninen HE 300/2026 vp Uskottava maahanmuuttojärjestelmä vaatii tehokkaat palautukset; esitys puuttuu turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöön palautusten estämiseksi muuttamatta sitoutumista palautuskieltoon ja perusoikeuksiin.

Juha Hänninen HE 338/2026 vp Muutos parantaa äänestäjien yhdenvertaisuutta, koska piilevä äänikynnys vaihtelee Uudenmaan 2,6 prosentista Lapin yli 14 prosenttiin, mutta alueellinen edustavuus on silti turvattava.

Juha Hänninen HE 344/2026 vp Esitys vahvistaa uhrien suojaa uusintariskin arvioinnilla, vahingoittamistarkoituksessa tehdyn henkilötietojen levittämisen kriminalisoinnilla, maksuttomilla tukikeskuksilla ja lapsen läsnäolon huomioimisella rangaistuksessa.

Juha Hänninen HE 342/2026 vp Kannattaa ajoneuvoverolain selkeyttämistä ja norminpurkua, koska ne eivät tuo uusia rasitteita autosta riippuvaisille, mutta katsastusmuutosten vaikutuksia harvaan asutuilla alueilla on seurattava.

Juha Hänninen HE 307/2026 vp Kannattaa verotusmenettelyn uudistusta, joka vähentää byrokratiaa, lisää sähköistä asiointia ja nopeuttaa käsittelyä sekä tehostaa tiedonantovelvollisuuksien laiminlyöntien seuraamuksia.

Sari Sarkomaa HE 312/2026 vp Vastustaa päiväkodin johtajan kelpoisuusvaatimusten väljentämistä, koska esityksen omien perustelujen mukaan se heikentäisi pedagogista johtamista eikä henkilöstöpulaa ole odotettavissa.

Juha Hänninen HE 312/2026 vp Ei kannata päiväkodin johtajan kelpoisuusvaatimusten laskemista vaan haluaa säilyttää ylemmän korkeakoulututkinnon vaatimuksen, sillä päteviä johtajia on saatavilla jatkossakin.

Juha Hänninen HE 212/2026 vp Esitys vahvistaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä velvoittamalla myös yksityiset toisen asteen koulutuksen järjestäjät varautumaan, jotta opetus ei katkea häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa.

Juha Hänninen HE 161/2026 vp Esitys vahvistaa opiskeluperusteisen maahanmuuton uskottavuutta vuoden odotusajalla perheenyhdistämiselle, selkeämmällä toimeentulovaatimuksella ja kielitaitovaatimuksella, jotka ovat myös opiskelijoiden etu.

Juha Hänninen HE 304/2026 vp Hallituksen bensapaketti keventää autoilijoiden kustannuksia nostamalla työmatkakuluvähennyksen enimmäismäärän 7 800 euroon vuodelle 2027 ja keventämällä erityisesti vanhojen autojen ajoneuvoveroa.

Juha Hänninen HE 115/2026 vp Lähes 30 vuotta vanhan järjestelmän uudistus on oikeansuuntainen ja vahvistaa saavutettavuuden lisäksi lasten ja nuorten henkistä kriisinkestävyyttä osana kokonaisturvallisuutta.

Juha Hänninen HE 120/2026 vp Esitys antaa Rikosseuraamuslaitokselle selkeät valtuudet häiriötilanteisiin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan vankiloissa, parantaa oikeusturvaa ja tukee vankien kuntoutumista.

Juha Hänninen HE 107/2026 vp Kannattaa kuolinpesän sähköistä asiointia inhimillisenä uudistuksena, joka keventää surevien omaisten byrokratiaa ja säilyttää paperiasioinnin kaikille yhdenvertaisena vaihtoehtona.

Juha Hänninen HE 181/2026 vp Kannattaa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan vahvistamista, koska henkilöstön riittävä kielitaito ja palveluntuottajien luotettavuus ovat potilas- ja asiakasturvallisuuden edellytyksiä.

Juha Hänninen HE 104/2026 vp Kannattaa sotilastiedustelulain uudistusta, koska muuttunut turvallisuustilanne vaatii tarkempaa tietoliikennetiedustelua ja uutta tietojärjestelmätiedustelua, joita rajoittavat vahvat oikeusturva- ja valvontamekanismit.

Juha Hänninen HE 254/2026 vp Kannattaa henkilöstön hallintoedustuksen rajan laskemista 150:stä 100 työntekijään, koska noin 100 000 työntekijää pääsee vaikuttamaan yrityksen päätöksiin joustavasti työpaikan tarpeiden mukaan.

Juha Hänninen HE 254/2026 vp Arvio uudistuksesta liian vähäisenä ja myöhäisenä oli odotettavissa, mutta edustaja Lylyn myöntämä oikea suunta hallituksen esityksessä ilahduttaa.

Juha Hänninen HE 188/2026 vp Kannattaa Suomen osallistumista Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevään erityistuomioistuimeen, koska rauha edellyttää hyökkäyssodan aloittajien saattamista oikeudelliseen vastuuseen.

Juha Hänninen HE 189/2026 vp Kannattaa Suomen osallistumista Ukrainan kansainväliseen vaadekomissioon, koska sodan aloittajan on vastattava vahingoista ja kansainvälisen oikeuden puolustaminen tukee myös Suomen turvallisuutta.

Jukka Kopra KA 9/2026 vp SDP on moittinut hallituksen sosiaali- ja terveyspalvelujen säästöjä mutta esittää itse niihin sekä yli miljardin säästöjä että satojen miljoonien lisäyksiä.

Timo Heinonen KA 9/2026 vp Eduskunnan tietopalvelun mukaan sosialidemokraattien vaihtoehto tekisi lähes 18 000 suomalaista pienituloisiksi ja leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista 1,2 miljardia euroa.

Sofia Vikman KA 9/2026 vp Sosialidemokraatit kääntävät takkinsa, sillä tietopalvelun mukaan heidän vaihtoehtonsa ei peru sosiaaliturvasäästöjä ja lisäisi pienituloisia enemmän kuin hallituksen politiikka.

Ville Valkonen KA 9/2026 vp Laskelmat paljastivat sosialidemokraattien populismin, eikä keskustasta vasemmalle esitetyillä veronkiristyksillä vaan työn ja yrittämisen verotusta keventämällä Suomi menestyy.

Sari Sarkomaa KA 9/2026 vp Vasemmistopuolueiden veronkorotukset vahingoittaisivat kasvua, mutta erityisesti hämmästyttää, että sosialidemokraatit hyväksyvät vastustamansa sosiaaliturvaleikkaukset ja lisäisivät pienituloisia hallitusta enemmän.

Pauli Aalto-Setälä KA 9/2026 vp Kaikissa vaihtoehdoissa on hyvää, mutta niiden työn ja yrittämisen verotuksen kiristykset pysäyttäisivät juuri kasvuun lähteneen talouden.

Mia Laiho KA 9/2026 vp Sosialidemokraatit vastustivat hallituksen säästöjä mutta esittävät nyt itse epämääräisiä 1,24 miljardin säästöjä, jotka voisivat köyhdyttää eläkeläisiä ja naisia sekä johtaa irtisanomisiin.

Pauli Kiuru KA 9/2026 vp Eduskunnan puolueettoman tietopalvelun laskelmien mukaan SDP:n vaihtoehtobudjetti lisäisi pienituloisia 17 000:lla, köyhiä eläkeläisiä 13 000:lla ja pienituloisia naisia 11 000:lla.

Marko Kilpi KA 9/2026 vp SDP:n väite Itä-Suomen unohtamisesta ei pidä, sillä Savo-Karjalaan on tällä kaudella kohdistettu yli miljardi euroa edellisen kauden alle 300 miljoonan sijaan.

Jukka Kopra KA 9/2026 vp SDP:n vaihtoehto vaikeuttaa palkkaamista kiristämällä yrittäjien verotusta, jolloin yrittäjäperhe häviäisi lähes tuhat euroa vuodessa mediaanipalkkaisen saadessa vain kaksi euroa kuussa.

Ben Zyskowicz KA 9/2026 vp Tietopalvelun laskelmien mukaan SDP:n vaihtoehto lisäisi tuhansia pienituloisia naisia ja eläkeläisiä; vasemmistoliiton vaihtoehto taas lisäisi kymmeniätuhansia työttömiä.

Oskari Valtola KA 9/2026 vp Hallitus on parantanut kilpailukykyä uudistamalla työmarkkinoita esimerkiksi paikallista sopimista laajentamalla, mutta opposition vaihtoehdot heikentäisivät talouden joustavuutta ja yritysten kilpailukykyä.

Juha Hänninen KA 9/2026 vp Opposition vaihtoehdot jakavat rahaa ja kiristävät verotusta vähintään miljardilla, mikä on väärä viesti investointeja harkitseville; työnteon ja yrittämisen pitää aina kannattaa.

Jukka Kopra KA 9/2026 vp SDP:n Itä-Suomi-ohjelmalle ei löydy rahoitusta vaihtoehtobudjetista, vaan se kiristäisi metsänomistajien ja maatilojen verotusta 200 miljoonalla, kun hallitus investoi alueelle miljardiluokassa.

Pauli Aalto-Setälä KA 9/2026 vp SDP:n noin sadan miljoonan yrityskevennykset eivät korvaa puolentoista miljardin lisäveroja; luvattu hyöty yhdeksälle kymmenestä on mediaanipalkalla vain kaksi euroa kuukaudessa.

Juha Hänninen KA 9/2026 vp Opposition veronkiristykset ja yhteisöveron kevennyksen peruminen karkottaisivat investointeja; hallitus taittaa velan kasvulla ja menoja priorisoimalla.

PS 53 puheenvuoroa

Juho Eerola HE 346/2026 vp Kiittää lisärahoista Syyttäjälaitokselle, Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle ja droonintorjuntaan sekä erityisesti öljyntorjuntaan, jota tulisi vahvistaa edelleen Suomenlahden öljyvahinkoriskin vuoksi.

Sanna Antikainen HE 346/2026 vp Korostaa, että hallitus tuo lapsirauhan rikkomisen rangaistusta koventavaksi perusteeksi rikoslakiin, kun vasemmisto ja vihreät vain puhuivat asiasta.

Anne Rintamäki HE 346/2026 vp Nostaa esiin täydennyksen pieniä mutta hyviä toimia, kuten salmonellarahaston pääomituksen, viljelijöiden kriisituen, autoilun kevennykset ja ampumaratojen rahoituksen.

Juho Eerola HE 348/2026 vp Suomenlahden öljyonnettomuus on vain ajan kysymys, joten esitys on erinomainen; lisäksi Kotkan rannikkoalueen varuskunnan lakkauttaminen pitäisi perua.

Juho Eerola HE 348/2026 vp Miinasopimus oli vain vertaus, mutta Kotkan varuskunnan lakkauttaminen oli vahingollista, koska varusmiehet voisivat auttaa öljyonnettomuuden torjunnassa.

Sanna Antikainen HE 298/2026 vp Väitteet massavalvonnasta ovat väärää tietoa, sillä laki on tarkoitettu vakavien rikollisten kiinnisaamiseen ja Suomen turvallisuuden parantamiseen.

Anne Rintamäki HE 298/2026 vp Viranomaisilla on oltava keinot torjua vakavat uhat ennakolta, eikä lainkuuliaisen kansalaisen tarvitse huolestua, koska väitteet massavalvonnasta eivät pidä paikkaansa.

Sanna Antikainen HE 298/2026 vp Esitys korjaa vakavan puutteen, sillä kotirauha on ollut rikollisten turvasatama; asuntoon kohdistuvat tiedustelukeinot ovat tarkasti rajattuja eivätkä koske lakia noudattavia.

Anne Rintamäki HE 299/2026 vp Esitys on kannatettava, koska Suomeen muuttavan on elätettävä perheensä ilman veronmaksajien tukea ja viranomaisten tiedonvaihto auttaa torjumaan työperäistä hyväksikäyttöä.

Mikko Lundén HE 300/2026 vp Kielteisellä turvapaikkapäätöksellä on oltava painoarvoa; esitys tehostaa palautuksia ja estää turvapaikkahakemuksen käyttämisen maasta poistamisen viivyttämiseen.

Juho Eerola HE 300/2026 vp Säilöön otettuja lapsia on vähän suhteessa hakijamäärään, eivätkä alaikäisiksi ilmoittautuneet oman työkokemuksen mukaan ole pieniä lapsia vaan usein lähes täysi-ikäisiä.

Anne Rintamäki HE 300/2026 vp Suomen on pystyttävä panemaan maasta poistamisen päätökset täytäntöön, joten turvapaikkahakemusten käyttäminen palautuksen viivyttämiseen on estettävä yksilöllistä arviota ja oikeusturvaa kunnioittaen.

Rami Lehtinen HE 300/2026 vp Muutokset eivät rajoita turvapaikan hakemista vaan varmistavat oleskeluoikeutta vailla olevien maasta poistamisen, jotta järjestelmä pysyy hallittavana ja aidosti suojelua tarvitsevat pääsevät Suomeen.

Anne Rintamäki HE 338/2026 vp Äänestäjien yhdenvertaisuus edellyttää, ettei edustajapaikkaan tarvittava kannatus vaihtele paljon vaalipiireittäin; demokratia ei saa riippua postinumerosta.

Anne Rintamäki HE 344/2026 vp Lapsen läsnä ollessa tehty väkivalta on vakava vanhemmuuden vastuiden laiminlyönti, jonka pitää näkyä rangaistuksessa; lähisuhdeväkivalta kohdistuu useimmin naisiin ja on liian yleistä.

Merja Rasinkangas HE 344/2026 vp Lapsirauhan koventamisperuste on tarpeellinen, koska kodin väkivallan näkeminen tai kuuleminen voi vahingoittaa lasta yhtä paljon kuin suoraan häneen kohdistuva väkivalta.

Jaana Strandman HE 344/2026 vp Esitys on tärkeä mutta vaatii rinnalleen riittävät resurssit; seuraavaksi pitäisi kriminalisoida pakottava kontrolli ja henkinen väkivalta.

Rami Lehtinen HE 344/2026 vp Kannattaa esitystä mutta vaatii nopeampia perheväkivallan oikeuskäsittelyjä ja vähemmän maahanmuuttoa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa hyväksyvistä kulttuureista sekä epäilee pakottavan kontrollin kriminalisointia näyttövaikeuksien vuoksi.

Mauri Peltokangas HE 150/2026 vp Hallintovaliokunta ehdottaa kuntien varautumista ja nuorisovaltuuston aloiteoikeutta koskevan lakimuutoksen hyväksymistä muuttamattomana sekä eduskunnan lausumaa nuorten, ikääntyneiden ja vammaisten vaikutusmahdollisuuksien edistämisestä.

Mauri Peltokangas HE 150/2026 vp Aiempi maininta yksimielisyydestä oli virhe, sillä mietintöön sisältyy yksi vastalause; lausumaehdotus ja nuorisovaltuustojen vaikuttaminen ovat silti erittäin tärkeitä.

Mikko Lundén HE 161/2026 vp Kansainväliset opiskelijat ovat tervetulleita, mutta opiskelun varjolla tapahtuvaan maahantuloon ja tilillä vain näytillä olevaan rahaan puututaan selkeillä ehdoilla.

Ritva Elomaa HE 115/2026 vp Uudistus on tarpeellinen ja parantaa saavutettavuutta, mutta opposition lausumat vaatisivat lisärahaa, jota valtiontalouden nykytilanne ei salli.

Juho Eerola HE 120/2026 vp Lakivaliokunta puoltaa vankeuslain uudistusta pienin muutoksin, koska se selkeyttää sääntelyä ja parantaa vankilaturvallisuutta sekä Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa vakavissa häiriötilanteissa.

Mikko Lundén HE 120/2026 vp Uudistus tiukentaa vankilomien turvallisuusarviointia ja sallii järjestäytyneeseen rikollisuuteen kytkeytyvien vankien sijoittamisen tehostetun valvonnan osastoille, mikä tekee vankiloista turvallisempia.

Mauri Peltokangas HE 120/2026 vp Esitys on hyvä, mutta jo enimmäisrangaistuksen saaneiden uusista rikoksista ei pitäisi antaa alennuksia, mihin lakivaliokunnan tulisi tarttua.

Ritva Elomaa HE 166/2026 vp Maa- ja metsätalousvaliokunta puoltaa yksimielisesti uutta saaristolakia tarkennuksin, koska se vahvistaa saariston elinvoimaa, turvaa yhteysalusliikenteen ja parantaa huoltovarmuutta.

Mikko Lundén HE 166/2026 vp Vuodelta 1981 peräisin oleva saaristolaki on uudistettava ja valtion vastuuta yhteysalusliikenteestä vahvistettava, koska vakituinen asutus saaristossa tukee palveluja, huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta.

Mauri Peltokangas HE 166/2026 vp Kannattaa saaristolakia lämpimästi oikeana suuntana saariston palveluille ja toivoo valtion tarkastelevan myös Korppoon ja Ahvenanmaan välisten yhteysalustен nykyistä kuntoa.

Ritva Elomaa HE 101/2026 vp Maa- ja metsätalousvaliokunta puoltaa yksimielisesti muutoksin sika-alan salmonellavahinkorahastoa, jotta sikayrittäjät eivät joudu kantamaan tartunnoista aiheutuvia kohtuuttomia taloudellisia riskejä.

Merja Rasinkangas HE 101/2026 vp Kannattaa salmonellavahinkorahastoa, koska yksittäistä sikatuottajaa ei saa jättää yksin kohtuuttomien riskien kanssa ja kotimainen ruuantuotanto sekä huoltovarmuus on turvattava.

Mauri Peltokangas HE 101/2026 vp Pitää salmonellavahinkorahastoa erinomaisena mutta toivoo, että tautiriskiä aiheuttavia naakkoja saataisiin luvalla poistaa ongelma-alueilta suurten tuotantotilojen suojaamiseksi.

Mauri Peltokangas HE 228/2026 vp Hallintovaliokunta puoltaa yksimielisesti muutosta, jossa Kansaneläkelaitos laskuttaa kunnan osuuden perustoimeentulotuesta kuukausittain eikä sitä enää vähennetä kunnan valtionosuudesta.

Mauri Peltokangas HE 107/2026 vp Hallintovaliokunta pitää kuolinpesän sähköistä palvelualustaa, osakasrekisteriä ja pidempää perunkirjoitusaikaa oikeansuuntaisena omaisten asioinnin helpottamisena, vaikka hyödyt jäävät pienemmiksi paperilla asioiville.

Mikko Lundén HE 107/2026 vp Kuolinpesän sähköinen asiointi ja kuuden kuukauden perunkirjoitusaika helpottavat omaisten tilannetta, mutta paperiasiointi on säilytettävä ja uudistuksen käytännön vaikutuksia seurattava.

Jari Ronkainen HE 104/2026 vp Sotilastiedustelun keinoja on päivitettävä uhkien kehittyessä, jotta tiedustelua voidaan kohdistaa tarkemmin tietoverkoissa, mutta valvonnan tehokkuudesta on pidettävä huolta.

Mikko Lundén HE 254/2026 vp Hallintoedustuksen laajentaminen 100 työntekijän yrityksiin antaa noin 100 000 työntekijälle aidon äänen päätöksenteossa ja huomioi sekä työnantajien että työntekijöiden tarpeet.

Merja Rasinkangas HE 298/2026 vp Kannattaa suojelupoliisin oikeutta käyttää tarkoin rajoin siviilitiedustelumenetelmiä myös asunnoissa, koska nykylaki jättää kansallista turvallisuutta uhkaavalle toiminnalle katvealueen.

Jari Ronkainen HE 298/2026 vp Suojelupoliisin on tarkoin ehdoin voitava kuunnella asuntoja ja tehdä niissä paikkatiedustelua, koska Suomea vastaan toimivat tahot käyttävät nykylain aukkoa suunnitelmallisesti hyväksi.

Jani Mäkelä KA 9/2026 vp Opposition vaihtoehtojen rahoitus ei ole uskottava eikä niissä esitetä todellista vaihtoehtoa sosiaali- ja terveyspalvelujen ongelmiin; SDP esittää jopa lisäleikkauksia.

Miko Bergbom KA 9/2026 vp Vasemmistopuolueiden linja tarkoittaa miljardien veronkorotuksia ja tulonsiirtoja, mutta sosialidemokraattien ehdottama ammattiliiton jäsenmaksuvähennys saattaa palvella heidän vaalirahoitustaan.

Sanna Antikainen KA 9/2026 vp Keskustan vaihtoehto ei juuri poikkea hallituksesta, kun taas sosialidemokraatit hyväksyvät tekopyhästi kaikki arvostelemansa sosiaaliturvauudistukset ja kutsuvat säästöjä tehokkuuspotentiaaliksi.

Arja Juvonen KA 9/2026 vp Oppositiopuolueiden vaihtoehdot ovat ongelmallisia: keskusta ei lisäisi hyvinvointialueiden yleisrahoitusta, sosialidemokraatit leikkaisivat hoidoista ja vihreät palauttaisivat paperittomien terveyspalvelut.

Sara Seppänen KA 9/2026 vp Sosialidemokraatit sumuttavat suomalaisia vastustamalla säästöjä julkisesti mutta hyväksymällä ne vaihtoehdossaan, joka perustuu veronkiristyksiin ja sisältää puolentoista miljardin sosiaali- ja terveysleikkaukset.

Juho Eerola KA 9/2026 vp Sosialidemokraatit ovat koko kauden arvostelleet hallitusta, mutta vaihtoehdossaan he hyväksyvät lähes kaikki sen työmarkkinamuutokset ja leikkaavat sosiaali- ja terveyspalveluista.

Jorma Piisinen KA 9/2026 vp Sosialidemokraattien lupaama ansiotuloveron kevennys pieni- ja keskituloisille tarkoittaa mediaanituloiselle vain noin kahta euroa kuukaudessa.

Ritva Elomaa KA 9/2026 vp Opposition vaihtoehtobudjetit antavat valheellisen kuvan helposta talouden nostamisesta; SDP ja vihreät myös leikkaisivat kriisissä olevasta maataloudesta.

Sanna Antikainen KA 9/2026 vp Kaikki Itä-Suomen vaikeudet eivät johdu hallituksesta vaan naapurimaan hyökkäyssodasta; Savo-Karjala on saanut tällä kaudella historiallisia rata-, tie- ja siltapanostuksia.

Merja Rasinkangas KA 9/2026 vp SDP:n vaihtoehto hyväksyy useimmat aiemmin vastustetut säästöt, lisäisi pienituloisia ja lopettaisi yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilun leikkaamalla Kela-korvauksia 150 miljoonalla eurolla.

Pia Sillanpää KA 9/2026 vp Vasemmistoliiton vaihtoehto on rehellinen mutta kasvua tukahduttava, kun taas SDP:n ensi kauden sotesäästöt tehostamisesta ja teknologiasta ovat sumutusta.

Juha Mäenpää KA 9/2026 vp Opposition esittämät turveveron korotukset heikentäisivät huoltovarmuutta ja turvallisuutta, sillä turve on ainoa kotimainen ja helposti varastoitava energiamuoto kiristyneessä turvallisuustilanteessa.

Kaisa Garedew KA 9/2026 vp Opposition vaihtoehtobudjetit ovat epärealistisia tai sisällöttömiä; hallituksen budjettiesitys vuodelle 2027 on Suomen tulevaisuudelle selvästi parempi ja realistisempi.

Sara Seppänen KA 9/2026 vp Sosialidemokraatit hyväksyvät hiljaa hallituksen uudistukset, keskustan vaihtoehto on sisällötön, vasemmistoliiton toisi työttömyyttä ja veronkorotuksia ja vihreiden kurittaisi autoilijoita.

Sara Seppänen KA 9/2026 vp
Sosialidemokraattien vaihtoehto tasapainottuu lähinnä veronkiristyksillä kuten yhteisöveron alennuksesta luopumalla, vaikka kasvu syntyy kannustamalla yrityksiä investoimaan ja työllistämään Suomessa.

SD 63 puheenvuoroa

Joona Räsänen HE 346/2026 vp Syyttää kokoomusta eläkeleikkausten peittelystä ja arvostelee hallitusta historiallisen suuresta velanotosta sekä yhä heikkenevästä työllisyystilanteesta.

Pia Viitanen HE 346/2026 vp Arvostelee kokoomuksen sote- ja eläkeleikkausesityksiä, esittelee SDP:n vaihtoehtoa ja pitää ennätysvelkaa ja korkeaa nuorisotyöttömyyttä merkkeinä hallituksen talouspolitiikan haaksirikosta.

Lauri Lyly HE 346/2026 vp Täydennys sisältää 12,4 miljardin alijäämän eikä työllisyystoimia, vaikka työttömiä on kolmessa vuodessa tullut 70 000 lisää ja pitkäaikaistyöttömyys on korkea.

Ville Merinen HE 346/2026 vp Pitää nuorten työllistämistä ampumaratoja tärkeämpänä ja vaatii hallitukselta todellisia toimia, kun joka neljäs nuori on työtön.

Jani Kokko HE 346/2026 vp Sanoo sotelisärahoituksen perustuvan edellisen hallituksen päätöksiin, arvostelee 12,4 miljardin velanottoa ja yhteisöveroalennusta sekä toivoo varautumista Venäjän varjolaivaston öljytuhoriskiin.

Pia Viitanen HE 346/2026 vp Arvostelee historiallista velanottoa, kasvavaa työttömyyttä ja yhteisöveron alennusta sekä esittää tilalle SDP:n Nuorisotakuu 2.0:aa ja pienyritysten tukemista.

Juha Viitala HE 348/2026 vp Esityksen tavoitetta on helppo kannattaa, mutta toiminnalle tarvitaan pitkäaikainen rahoitus ja yhteistyömallia olisi hyvä laajentaa muillekin rannikkoalueille.

Kimmo Kiljunen HE 348/2026 vp Kuntien yhteistyötä koskeva esitys on erittäin kannatettava, sillä matala Suomenlahti on haavoittuva öljyonnettomuuksille; myös rannikkovaltioiden yhteistyö on tärkeää.

Kimmo Kiljunen HE 298/2026 vp Kotirauhaan puuttuminen on oikeusturvan kannalta kriittisintä, eikä laki tehoaisi, koska uhkaavaa toimintaa suunnittelevat siirtyisivät muualle, mikä luo autoritaarisen yhteiskunnan aineksia.

Kimmo Kiljunen HE 298/2026 vp Turvallisuushuoli on yhteinen, mutta kotirauhan suojaan ulottuvat tiedustelukeinot ovat perustuslain kannalta ongelmallisia eivätkä poista uhkia; lakiin liittyy lisäksi autoritäärisen kehityksen riski.

Kimmo Kiljunen HE 300/2026 vp Vuoden 1939 Ariadne-aluksen juutalaispakolaisten kohtalo osoittaa, että turvapaikanhakijan tarpeet on tunnistettava eikä turvapaikan saamista pidä lainsäädännöllä vaikeuttaa.

Helena Marttila HE 300/2026 vp Turvapaikanhakijan on usein äärimmäisen vaikea näyttää suojelun tarvettaan toteen ja lasten säilöönotto vaatii valiokunnassa huolellista käsittelyä.

Kimmo Kiljunen HE 338/2026 vp Tukee oppositiosta käsin vahvasti esitystä, koska kansainvälisenkin vaalitarkkailun moittima piilevä äänikynnys on aito ongelma ja malli sovittaa yhteen suhteellisuuden ja alueellisuuden.

Helena Marttila HE 344/2026 vp Lapsirauhan koventamisperuste tekee väkivaltaa todistaneen lapsen näkyväksi, mutta esitykseen olisi pitänyt sisällyttää pakottavan kontrollin kriminalisointi ja vahvempi puuttuminen digitaaliseen väkivaltaan.

Hanna Laine-Nousimaa HE 344/2026 vp Esitys vahvistaa uhrien suojaa ja maksuttomia tukipalveluja, mutta lainsäädännön lisäksi tarvitaan resursseja hyvinvointialueille, turvakoteja ja viranomaisten ja järjestöjen yhteistyötä.

Hanna Laine-Nousimaa HE 312/2026 vp Päiväkodin johtaminen vaatii vahvaa pedagogista osaamista ja henkilöstöjohtamista; ammattiryhmiä ei pidä asettaa vastakkain ja osaamisvaatimukset sekä nykyisten johtajien kelpoisuus on turvattava.

Timo Suhonen HE 312/2026 vp Kannattaa sosionomeille avattavaa polkua päiväkodin johtajaksi, koska varhaiskasvatus tarvitsee monialaista osaamista, kunhan riittävästä pedagogisesta osaamisesta huolehditaan.

Tuula Haatainen HE 212/2026 vp Valiokunta pitää perusteltuina toisen asteen koulutuksen varautumisvelvoitteita ja ylioppilaskokeiden siirtomahdollisuutta poikkeusoloissa mutta edellyttää viranomaisten tiedonsaantioikeuden täsmentämistä.

Juha Viitala HE 212/2026 vp Kannattaa vastalausetta 2, koska työelämätoimikuntien lakkauttaminen noin 800 000 euron säästön vuoksi heikentäisi koulutuksen työelämäyhteyttä ja valtakunnallista laadunvarmistusta.

Hanna Laine-Nousimaa HE 212/2026 vp Varautuminen on tarpeen, mutta työelämätoimikuntien lakkauttaminen noin 800 000 euron säästön vuoksi vaarantaa koulutuksen laadun ja opiskelijoiden oikeusturvan, joten toimikuntia pitää kehittää eikä purkaa.

Timo Suhonen HE 212/2026 vp Työelämätoimikuntien lakkauttaminen heikentää koulutuksen ja työelämän yhteistyötä juuri, kun nuorisotyöttömyys on korkea ja työnantajat tarvitsevat osaavaa työvoimaa.

Lauri Lyly HE 212/2026 vp Työelämätoimikunnat välittävät alojen osaamistarpeet opetukseen eikä Opetushallituksen satunnainen yhteys työelämään riitä, joten toimikuntien roolia korostavaa vastalauseen 2 ehdotusta on helppo tukea.

Tuula Haatainen HE 212/2026 vp Asiantuntijat vastustivat valiokunnassa laajasti työelämätoimikuntien lakkauttamista, jolla saatava säästö on mitätön ja joka jättää ammatillisen koulutuksen valtakunnallisen kehittämisen hoitamatta.

Lauri Lyly HE 150/2026 vp Nuorisovaltuustot ja muut vaikuttamistoimielimet ovat tärkeä osa kuntademokratiaa, mutta pykälämuutos ei ratkaise paljon, koska niiden asema on usein jo hoidettu kuntien hallintosäännöissä.

Lauri Lyly HE 161/2026 vp Suomen korkea kustannustaso tekee toimeentulovaatimuksesta ja vuoden odotusajasta perheenyhdistämiselle perusteltuja, sillä opiskelijaperheitä näkyy jo ruokajonoissa.

Lauri Lyly HE 304/2026 vp Matkakuluvähennyksen enimmäismäärä pitäisi nostaa 8 400 euroon ja alaraja asettaa 750 euroon, joten vastalauseen lausumaehdotukset tuodaan käsittelyyn.

Lauri Lyly HE 304/2026 vp Vähennyksen alarajan nosto 900 euroon kiristää kaikkien vähennyksen saajien verotusta, joten sosialidemokraatit olisivat laskeneet alarajaa ja laajentaneet vähennystä hallitusta enemmän.

Tuula Haatainen HE 115/2026 vp Sivistysvaliokunta ehdottaa lakien hyväksymistä muuttamattomina ja lausumaa, jossa valtioneuvoston edellytetään edistävän varhaisiän taidekasvatuksen säilymistä osana taiteen perusopetusta.

Kim Berg HE 186/2026 vp Yli 65-vuotiaiden yksityisten lääkärikäyntien Kela-korvauskokeilu ei ole vähentänyt julkisen terveydenhuollon kuormitusta, vaan se ohittaa hoidon tarpeen arvioinnin ja kasvattaa kustannuksia.

Lauri Lyly HE 107/2026 vp Pitää sähköistä asiointia ja pidempää perunkirjoitusaikaa hyvänä uudistuksena, mutta iäkkäille tarvitaan paperivaihtoehto ja sähköisen asioinnin yleistyminen pääkäytännöksi vie vuosia.

Lauri Lyly HE 254/2026 vp Hallintoedustuksen rajan laskeminen sataan on oikeansuuntainen mutta riittämätön, koska muissa Pohjoismaissa raja on 25–35 työntekijää ja yhteistoimintalain piiristä pudotettiin aiemmin 200 000 työntekijää.

Lauri Lyly HE 254/2026 vp Yhteistoimintalain muutosta ei pidä esittää isona työelämäuudistuksena, koska aiemmin menettelyjä heikennettiin paljon enemmän esimerkiksi puolittamalla neuvotteluajat ja poistamalla pienyritysten takaisinottovelvollisuus.

Tytti Tuppurainen KA 9/2026 vp Hallituksen politiikka on lisännyt työttömyyttä ja köyhyyttä, joten SDP keventäisi pieni- ja keskituloisten verotusta, palauttaisi suojaosat ja tukisi pienyrityksiä.

Antti Lindtman KA 9/2026 vp Hallitus on ajanut Suomen ennätysvelkaan ja lisännyt työttömyyttä, kun taas SDP:n vaihtoehdosta hyötyisi yhdeksän kymmenestä suomalaisesta.

Tytti Tuppurainen KA 9/2026 vp SDP:n vaihtoehto on realistinen: siitä hyötyisi yhdeksän kymmenestä suomalaisesta ja velkaa otettaisiin miljardi vähemmän ilman uusia asiakasmaksujen korotuksia.

Seppo Eskelinen KA 9/2026 vp Heikkojen työllisyyslukujen vuoksi SDP:n vaihtoehto parantaisi pieni- ja keskituloisten ostovoimaa, tukisi pienyrityksiä ja käynnistäisi Itä-Suomen ohjelman toimeenpanon.

Suna Kymäläinen KA 9/2026 vp Lapsiperheiden nälkä ja asunnottomuus lisääntyvät, joten sosialidemokraatit palauttaisivat työttömyysturvan ja asumislisän suojaosat sekä jatkaisivat asunnottomuuden torjuntaa ja asumisneuvontaa.

Aki Lindén KA 9/2026 vp Sosialidemokraattien tuottavuuteen perustuva vaihtoehto lisäisi hyvinvointialueille ensi vuonna 350 miljoonaa euroa hoitoonpääsyyn ja asiakasmaksujen kohtuullistamiseen palveluja leikkaamatta.

Pia Viitanen KA 9/2026 vp Hallitus epäonnistui työllisyys- ja velkalupauksissaan, kun taas sosialidemokraattien vaihtoehdossa yhdeksän kymmenestä suomalaisesta voittaa kevyemmän verotuksen ja sosiaali- ja terveyspanostusten ansiosta.

Joona Räsänen KA 9/2026 vp Hallituksen ylpeily on perusteetonta, kun sen johdolla velkaa on otettu ennätysmäärä ja työttömyys on Euroopan korkein, joten opposition vaihtoehtoja kannattaisi harkita vakavasti.

Tuula Väätäinen KA 9/2026 vp Työttömyysturvan suojaosa pitäisi palauttaa, jotta kaukana kasvukeskuksista asuvat työttömät voisivat ottaa vastaan lyhytaikaista työtä toimeentulonsa vaarantumatta.

Timo Harakka KA 9/2026 vp SDP:n vaihtoehtobudjetista hyötyisi 90 prosenttia suomalaisista, kun taas hallituksen yhteisöveron alennus lisää velkaa 840 miljoonaa ja hyödyttää suuryrityksiä pienten yrittäjien sijaan.

Kimmo Kiljunen KA 9/2026 vp Eläkeläisiä ei pidä saada leikkaustalkoisiin, sillä eläkkeiden korottaminen lisäisi valtion verotuloja ja ostovoimaa sekä toisi töitä nuoremmille.

Johanna Ojala-Niemelä KA 9/2026 vp Hallitus on epäonnistunut työllisyys- ja talouspolitiikassa, kun taas SDP palauttaisi kahden viikon hoitotakuun, peruisi asiakasmaksuja ja toisi alaikäisille maksuttoman terveydenhuollon.

Timo Suhonen KA 9/2026 vp Köyhyys, velka ja työttömyys ovat kasvaneet, joten SDP:n vaihtoehto tarjoaa enemmän työllisyyttä ja vähemmän velkaa sekä palauttaisi työttömyysturvan ja asumistuen suojaosat.

Niina Malm KA 9/2026 vp Kaakkois-Suomi on pudonnut bruttokansantuotteella mitattuna maakuntien kärjestä viimeiseksi; hallitus on unohtanut alueen, kun taas SDP esittää useita parannuksia itäiseen Suomeen.

Antti Lindtman KA 9/2026 vp SDP:n vaihtoehdossa pienituloiset hyötyvät eniten ja keskituloisetkin voittavat, vain suurituloiset häviävät; lisäksi velkaa otettaisiin miljardi vähemmän.

Lauri Lyly KA 9/2026 vp Kotimarkkinoiden luottamus on mennyt työttömyyden kasvaessa, joten suojaosa pitää palauttaa ja työttömiä kouluttaa tekoälyn muuttamaan työelämään.

Riitta Kaarisalo KA 9/2026 vp Hallituksen politiikka on jakanut suomalaiset ja tuonut ennätystyöttömyyden ja -velan; SDP keventäisi pieni- ja keskituloisten verotusta, palauttaisi suojaosat ja ottaisi miljardin vähemmän velkaa.

Joona Räsänen KA 9/2026 vp Miljardin säästö syntyy hillitsemällä hyvinvointialueiden rahoituksen kasvua vuoteen 2031 asti; hallitus jättää julkisen talouden huonompaan kuntoon kuin koskaan.

Tytti Tuppurainen KA 9/2026 vp SDP:n vaihtoehdosta hyötyisi yhdeksän kymmenestä ja eniten pienituloiset; valtiovarainministeri Purra jättää ennätysvelan, josta EU-komissiokin varoittaa.

Lotta Hamari KA 9/2026 vp SDP ottaisi vähemmän velkaa kuin hallitus ja ohjaisi yli puoli miljardia enemmän sosiaali- ja terveydenhuoltoon esimerkiksi palauttamalla hoitotakuun ja suojaosat.

Jani Kokko KA 9/2026 vp Velkaantumisen hillitseminen vaatii veroratkaisuja, kuten verovapaiden yhteisöjen lähdeveron ja solidaarisuusveron palauttamisen, samalla kun pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään.

Seppo Eskelinen KA 9/2026 vp Hallituksen pitäisi tarttua SDP:n Itä-Suomi-ohjelmaan, sillä alueella on ratojen pullonkauloja ja hallitus on leikannut aluekehitysrahoja ja Visit Finlandin rahoitusta.

Pia Viitanen KA 9/2026 vp SDP:n vaihtoehdosta hyötyy yhdeksän kymmenestä, eniten pienituloiset; lisäksi se keventää lapsiperheiden maksuja, auttaa yrittäjiä eikä SDP leikkaisi maksussa olevia eläkkeitä ensi kaudella.

Lauri Lyly KA 9/2026 vp Hallitus on epäonnistunut velka- ja työllisyyslupauksissaan; työttömyyskriisiin tarvitaan osaamista, vahvempaa työnvälitystä ja jokaiselle työttömälle tehtävä työkykyarvio.

Hanna Laine-Nousimaa KA 9/2026 vp Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetti turvaa arjen palauttamalla kuuden kuukauden työssäoloehdon, aikuiskoulutustuen ja kahden viikon hoitotakuun sekä perumalla sosiaali- ja vanhuspalvelujen leikkaukset.

Pia Viitanen KA 9/2026 vp Korjausliikeniminen vaihtoehtobudjetti keventäisi pieni- ja keskituloisten verotusta, palauttaisi suojaosat ja hoitotakuun sekä peruisi asiakasmaksujen korotukset ja palveluleikkaukset.

Riitta Kaarisalo KA 9/2026 vp Hallituksen arvostelu kertoo sen epätoivosta; sosialidemokraatit torjuisivat työttömyyttä 60 miljoonan euron lisärahalla kuntien työllisyyspalveluihin, suojaosilla ja pieni- ja keskituloisten verokevennyksillä.

Timo Suhonen KA 9/2026 vp Sosialidemokraattien vaihtoehto vahvistaisi työllisyyttä kannustimilla eikä toimeentuloa heikentämällä, hyödyttäisi 90 prosenttia suomalaisista ja toisi reilumman työelämän paketin.

Timo Harakka KA 9/2026 vp Hallituksen leikkaukset ovat syventäneet kriisiä; sosialidemokraatit palauttaisivat luottamusta perumalla leikkauksia ja ottaisivat varakkaat omistajat mukaan korjaamalla kevyen osinkoverotuksen.

Jani Kokko KA 9/2026 vp Sosialidemokraattien vaihtoehto karsisi yritystukia 150 miljoonalla eurolla, helpottaisi pienyrittäjiä ja tuplaisi varusmiesten päivärahat; puolustusmenojen tulisi nousta yli kolmeen prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Timo Suhonen KA 9/2026 vp Hallituksen työelämäuudistukset eivät ole tuoneet lainkaan uusia työllisiä; laskelmien mukaan sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetti toisi ensi vuonna enemmän työllisyyttä kuin hallituksen budjetti.

KESK 20 puheenvuoroa

Hannu Hoskonen HE 346/2026 vp Pitää täydennystä pienenä asiana, vaatii lopettamaan energian hintoja nostaneen ilmastopolitiikan ja varoittaa koskemasta toimivaan eläkejärjestelmään.

Anne Kalmari HE 346/2026 vp Hallituksen alijäämäiset budjetit eivät sopeuta lainkaan, vaan täydennyksessä säästyneet varat jaetaan vaalibudjetin tapaan pieninä lisäyksinä ilman talouskuria.

Mauri Kontu HE 166/2026 vp Keskusta suhtautuu saaristolakiin myönteisesti, mutta laissa on vähän konkreettisia keinoja, joten liikenneinfrastruktuurin rahoitusta on vahvistettava jo ensi vuoden talousarviossa.

Antti Kaikkonen KA 9/2026 vp Keskustan vaihtoehdossa valtio ottaisi ensi vuonna noin 1,4 miljardia hallitusta vähemmän velkaa mutta tukisi silti työllisyyttä esimerkiksi palauttamalla työttömyysturvan suojaosan.

Antti Kaikkonen KA 9/2026 vp Hallitus on epäonnistunut talous- ja työllisyystavoitteissaan eikä ole tasannut suhdanteita, kun se korotti arvonlisäveroa laskusuhdanteessa ja keventää yhteisöveroa nousun merkkien aikana.

Antti Kurvinen KA 9/2026 vp Hallitus on vastuussa ennätyksellisestä velanotosta ja massatyöttömyydestä, kun taas keskustan vaihtoehto vähentäisi velanottoa puolellatoista miljardilla ja palauttaisi työttömyysturvan suojaosat.

Markus Lohi KA 9/2026 vp Keskustan vaihtoehto vahvistaisi julkista taloutta 1,4 miljardia euroa hallituksen budjettia enemmän, eikä yhteisöveron alentaminen houkuttele yrityksiä vaan käynnistää haitallisen verokilpailun naapurimaiden kanssa.

Hannu Hoskonen KA 9/2026 vp Suomi velkaantuu kaikissa vaihtoehdoissa hurjaa vauhtia, eikä menoa voi jatkaa sähköntuotannon purkamisen ja turpeen alasajon vuoksi, vaan ministereiden on herättävä.

Olga Oinas-Panuma KA 9/2026 vp Lapsiperheköyhyys lisääntyy hallituksen politiikan myötä ja kuulemma myös sosialidemokraattien vaihtoehdossa, mikä heikentää sekä kasvua että köyhistä oloista nousemisen mahdollisuuksia.

Hanna Räsänen KA 9/2026 vp Ihmisillä on oltava elämisen edellytykset kaikkialla Suomessa, joten keskusta lisäisi rahaa perusväylänpitoon ja työmatkavähennykseen sekä palauttaisi työttömyysturvan suojaosan.

Mikko Savola KA 9/2026 vp Pienten yritysten kasvun ja työnteon tueksi keskusta tukisi ensimmäisen työntekijän palkkaamista, palauttaisi suojaosan ja parantaisi työmatkavähennystä sekä teiden kuntoa.

Petri Honkonen KA 9/2026 vp Keskustan vaihtoehto ottaisi 1,4 miljardia vähemmän velkaa kuin hallitus ja keventäisi tavallisten ihmisten sähkölaskua korottamalla datakeskusten sähköveroa.

Tuomas Kettunen KA 9/2026 vp Hallitus on unohtanut köyhän kansanosan; vieraskielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakkaiden määrän kasvu 640 000:een herättää kysymyksen sen huomioimisesta rahoituslainsäädännössä.

Hanna Kosonen KA 9/2026 vp Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ilman uutta mallia on ollut näköalaton päätös; keskusta uudistaisi tuen nopeasti ja lisäisi peruskouluihin laadukkaita oppimateriaaleja.

Antti Kurvinen KA 9/2026 vp Keskusta sopeuttaisi puolitoista miljardia enemmän kuin hallitus eikä hyväksy SDP:n linjaa kattaa puolet sopeutuksesta veronkorotuksilla, koska se hyydyttäisi talouskasvun.

Markus Lohi KA 9/2026 vp Ennätysvelkaantumisen aikana hallituksella ei ole varaa tehottomiin veronalennuksiin, kuten yhteisöveron alennukseen, jota ekonomistien valtaosa ei tue ja joka voi käynnistää haitallisen verokilpailun.

Antti Kaikkonen KA 9/2026 vp Hallituksen omat päätökset heikentävät julkista taloutta ensi vuonna 350 miljoonalla eurolla vastoin suosituksia, mikä näyttää vaalien vuoksi pidetyltä välivuodelta.

Petri Honkonen KA 9/2026 vp Sote-välikysymys koski alueiden välistä eriytymistä, jonka voisi korjata uudistamalla rahoitusmallin niin, että raha jakautuu alueille oikeudenmukaisemmin ja säästöt tehdään reilummin.

Markus Lohi KA 9/2026 vp Keskusta lopettaisi työeläkkeen karttumisen työttömyysjaksoilta, mikä työeläkealan mukaan olisi nopeasti toteutettavissa, eikä kiristäisi työn verotusta missään tilanteessa.

Vesa Kallio KA 9/2026 vp Hallitus on heikentänyt julkista taloutta vastoin talouspolitiikan arviointineuvoston kehotusta; keskustan vaihtoehdossa valtio ottaisi ensi vuonna noin 1,4 miljardia euroa vähemmän velkaa.

VIHR 17 puheenvuoroa

Saara Hyrkkö HE 346/2026 vp Arvostelee hallitusta korjausliikkeen puuttumisesta, sanoo vihreiden vaihtoehdon vähentävän lapsiköyhyyttä ilman lisävelkaa ja kysyy, mihin sopeutus kohdistuu, jos eläkkeet rajataan ulos.

Inka Hopsu HE 346/2026 vp Arvostelee nuorisotakuun lisäsatsausten puuttumista nuorisotyöttömyyden noustua 26,1 prosenttiin ja kysyy, voisiko hallitus perua kuntouttavan työtoiminnan alasajon.

Tiina Elo HE 212/2026 vp Ammatillisen koulutuksen työelämäyhteyksiä pitää nuorisotyöttömyyden aikana vahvistaa, joten vihreät tukevat vastalausetta, jonka mukaan työelämätoimikunnat uudistetaan lakkauttamisen sijaan.

Tiina Elo HE 150/2026 vp Vammaisneuvostolle on kirjattava lakiin sama aloiteoikeus kuin nuorisovaltuustolle, koska YK:n vammaissopimus edellyttää vammaisten todellista osallistumista heitä koskevaan päätöksentekoon.

Tiina Elo HE 178/2026 vp Metsitystuki on puutteellinen, koska se ei ohjaa metsitystä pois turvemailta ja voi haitata ennallistamista ja vesistöjä, joten vihreät esittävät lakiehdotuksen hylkäämistä.

Tiina Elo HE 161/2026 vp Tavoitteet ovat kannatettavia, mutta keinot ovat suhteettomia ja asettavat kaikki kansainväliset opiskelijat perheineen kohtuuttomaan asemaan, joten lakiehdotus pitää hylätä.

Tiina Elo HE 229/2026 vp Innovaatiorahoituksen laskeminen mukaan on kikka, joka leikkaa tutkimus- ja kehittämisrahoitusta talouden elvytystä vaativassa tilanteessa, joten edustaja Lohikosken hylkäysehdotusta tulee kannattaa.

Tiina Elo HE 115/2026 vp Uudistus ilman lisärahoitusta vie resursseja etenkin musiikkioppilaitoksilta ja voi lopettaa monen laatuvaatimukset täyttävän mutta valtionosuuksien ulkopuolisen oppilaitoksen toiminnan.

Saara Hyrkkö KA 9/2026 vp Vihreiden vaihtoehto panostaisi luonnonsuojeluun ja koulutukseen yli miljardin hallitusta enemmän ilman lisävelkaa, hinnoittelisi ympäristöhaitat ja vähentäisi lapsiperheköyhyyttä lähes 30 000 lapsella.

Oras Tynkkynen KA 9/2026 vp Ministeri Purra petti toiveen asiallisesta keskustelusta puhumalla Che Guevarasta, vaikka hallituksen päätökset ovat nostaneet työttömyyden EU:n korkeimmaksi ja suistaneet yli 20 000 lasta köyhyyteen.

Saara Hyrkkö KA 9/2026 vp Ympäristöhaittojen verottaminen on vihreän verouudistuksen tarkoitus, eikä talouspolitiikka ole uskottavaa ilman ympäristön rajoihin sopeutumista, mikä on hallituksen, sosialidemokraattien ja keskustan heikkous.

Jenni Pitko KA 9/2026 vp Vihreät karsisivat reilua kilpailua estäviä ympäristölle haitallisia tukia 800 miljoonalla eurolla, mikä olisi järkevin säästökeino ja loisi paremmat puitteet kestävälle liiketoiminnalle.

Tiina Elo KA 9/2026 vp Hallitus kasvattaa luonto- ja ilmastovelkaa; vihreät suuntaisivat verotusta kiertotalouteen esimerkiksi kierrätysmateriaalien verokannustimella ja korjauspalvelujen arvonlisäveroa alentamalla.

Saara Hyrkkö KA 9/2026 vp Lapsiperheköyhyyden kasvu, päästöjen lisääntyminen, järjestöjen alasajo ja asiakasmaksujen korotukset eivät ole Suomen etu, minkä vuoksi oppositio esittää vaihtoehtoja.

Hanna Holopainen KA 9/2026 vp Hallitus on pettänyt Kaakkois-Suomelle antamansa lupaukset Karjalan radan kaksoisraiteesta ja tuulivoiman esteiden poistamisesta; vihreiden ja SDP:n vaihtoehdot panostavat itäiseen Suomeen.

Inka Hopsu KA 9/2026 vp Oppimistulosten laskiessa koulutuksesta ei pidä säästää; vihreiden vaihtoehto panostaa siihen 800 miljoonaa enemmän ja lisäisi korkeakoulujen aloituspaikkoja nuorisotyöttömyyden vuoksi.

Tiina Elo KA 9/2026 vp Vihreiden vaihtoehtobudjetti hinnoittelisi luontohaitat veroilla, vahvistaisi kiertotaloutta ja karsisi ympäristölle haitallisia tukia yli 800 miljoonalla eurolla, koska luontokato etenee taloustilanteesta riippumatta.

VAS 23 puheenvuoroa

Hanna Sarkkinen HE 346/2026 vp Kysyy, miksi talouskasvu ei näy työllisyydessä, miksi täydennyksessä ei ole lisää työllisyystoimia ja mihin Veikkauksen myyntivaltuuksia haetaan.

Pia Lohikoski HE 299/2026 vp Tiedonvaihdon parannukset ovat hyviä, mutta korkeat perheenyhdistämisen tulorajat voivat sitoa työntekijän hyväksikäyttävään työnantajaan; tarvitaan myös resursseja esimerkiksi työsuojeluvalvontaan.

Pia Lohikoski HE 300/2026 vp Turvapaikan hakeminen on ihmisoikeus; puutteellisesti arvioitu esitys heikentää perusoikeuksia ja oikeusturvaa tarpeettomasti, kun taas lasten säilöönotto pitäisi kieltää lailla.

Pia Lohikoski HE 344/2026 vp Poliisin velvollisuus arvioida uhrin väkivaltariski on askel oikeaan suuntaan, mutta naisiin kohdistuva väkivalta vaatii lisää toimia, kuten turvakotipaikkoja.

Pia Lohikoski HE 312/2026 vp Korostaa, että päiväkodin johtajan työ on ennen kaikkea pedagogista johtamista ja että valtaosa lausunnonantajista kaikki yliopistot mukaan lukien vastusti esitystä.

Pia Lohikoski HE 212/2026 vp Vastustaa työelämätoimikuntien pääosin lakkauttamista, koska korvaavaa ratkaisua tai säästöjä ei ole selvitetty; ehdottaa lakiehdotusten hyväksymistä vastalauseen 2 mukaisina.

Pia Lohikoski HE 150/2026 vp Myös vammaisneuvostoille pitää antaa aloiteoikeus, koska vammaisilla itsellään on paras tieto kunnan päätösten vaikutuksista arkeen, joten edustaja Elon ehdotusta kannatetaan.

Pia Lohikoski HE 178/2026 vp Metsitystuki voi kohdistua turvemaille ja heikentää luontoa, ennallistamista ja vesistöjä, joten esitys pitää hylätä ja valmistella uudelleen.

Pia Lohikoski HE 161/2026 vp Väärinkäytöksiä pitää torjua koulutusagenttien valvonnalla eikä opiskelijoiden oikeuksia rajoittamalla, sillä vuoden odotusaika perheenyhdistämiselle on kohtuuton, joten lakiehdotus pitää hylätä.

Pia Lohikoski HE 304/2026 vp Edustaja Lylyn tekemiä ehdotuksia kannatetaan.

Pia Lohikoski HE 229/2026 vp Hallitus rikkoo parlamentaarisen sovun sallimalla innovaatiorahoituksen laskemisen tutkimus- ja kehittämisrahoitukseen, mikä käytännössä leikkaa tutkimusta, joten lakiehdotus pitää hylätä.

Pia Lohikoski HE 115/2026 vp Uudistuksen tavoite on hyvä, mutta ilman asiantuntijatyöryhmän esittämää kymmenen miljoonan euron lisärahoitusta se uhkaa ajaa taiteenalat keskinäiseen resurssikilpailuun.

Minja Koskela KA 9/2026 vp Vasemmistoliiton vaihtoehdossa köyhyysrajan yläpuolelle nostettaisiin 102 000 ihmistä ja velkaa otettaisiin lähes miljardi hallitusta vähemmän muun muassa perumalla yhteisöveron alennus.

Minja Koskela KA 9/2026 vp Myös leikkauksilla on dynaamisia vaikutuksia, eikä ostovoima ole kasvanut hallituksen toimien vaan ammattiliittojen palkkaneuvottelujen ansiosta.

Aino-Kaisa Pekonen KA 9/2026 vp Hallituksen sosiaaliturvaleikkauksiin perustuneet työllisyyslupaukset eivät toteutuneet, kun taas vasemmistoliiton hallituskaudella sosiaaliturvaa parannettiin ja työllisyys nousi ennätystasolle.

Veronika Honkasalo KA 9/2026 vp Hallitus on suhtautunut välinpitämättömästi ilmastonmuutokseen ja luontokatoon, joten vasemmistoliiton vaihtoehto vähentäisi päästöjä, vahvistaisi hiilinieluja ja ohjaisi taloutta kestävämmäksi.

Hanna Sarkkinen KA 9/2026 vp Hallituksen politiikka toi satatuhatta uutta köyhää; vasemmistoliiton vaihtoehto peruisi sosiaaliturvaleikkaukset, ottaisi 900 miljoonaa vähemmän velkaa ja verottaisi kantokyvyn mukaan.

Laura Meriluoto KA 9/2026 vp Hallitus on lisännyt köyhyyttä yli sadallatuhannella ihmisellä; vasemmistoliitto nostaisi yli satatuhatta köyhyydestä palauttamalla suojaosat ja parantamalla asumistukea ja toimeentulotukea.

Hanna Sarkkinen KA 9/2026 vp Sosiaaliturvaleikkauksiin perustuva työllisyyspolitiikka toi köyhyyttä mutta ei työpaikkoja, joten suuntaa on muutettava nuorisotyöttömyyden noustua 25 prosenttiin.

Aino-Kaisa Pekonen KA 9/2026 vp Hallituksen sote-asiakasmaksujen korotukset estävät ihmisiä hakeutumasta hoitoon, minkä hallituksen oma esityskin myöntää; vasemmistoliiton vaihtoehto peruisi korotukset.

Johannes Yrttiaho KA 9/2026 vp Vasemmistoliiton vaihtoehto nostaisi yli 100 000 suomalaista köyhyydestä vähemmällä velalla suurituloisten maksuja lisäämällä; myös sotilasmenoista on voitava keskustella vaaleissa.

Veronika Honkasalo KA 9/2026 vp Hallitus leikkaa nuorten toimeentuloa massiivisesti, mutta SDP:n vaihtoehdossakin opiskelijoiden nettotulot putoavat; esitettyjen vaihtoehtojen takana pitäisi seistä rehellisesti.

Hanna Sarkkinen KA 9/2026 vp Hallituksen leikkaukset ovat pudottaneet 100 000 ihmistä köyhyyteen ilman työllisyyshyötyjä; vasemmistoliitto peruisi leikkaukset ja keskittyisi oikeisiin työttömiin laskennallisten työllisten sijaan.

R 4 puheenvuoroa

Henrik Wickström HE 346/2026 vp Kiittää liikenneinvestointien valtuuksista ja toivoo lisää rahaa öljyntorjuntaan sekä kysyy, voivatko opposition veronkiristysesitykset jarruttaa investointeja.

Otto Andersson KA 9/2026 vp Keskustaa lukuun ottamatta oppositio leikkaisi maataloudesta, vaikka kotimainen maatalous on kannattavuuskriisissä; vasemmiston veronkorotukset taas uhkaisivat talouskasvua.

Henrik Wickström KA 9/2026 vp Oppositio on käytännössä hyväksynyt hallituksen sosiaaliturvasäästöt, mutta vasemmistoliiton vaihtoehto vähentäisi työllisiä 70 000:lla ja sosialidemokraattien lisäisi pienituloisia 18 000:lla.

Otto Andersson KA 9/2026 vp On vaikea ymmärtää, miten SDP voisi parantaa hoitoonpääsyä ja samalla säästää sotesta yli miljardi euroa ensi vaalikaudella vaarantamatta palveluita.

KD 2 puheenvuoroa

Peter Östman KA 9/2026 vp Suomen ongelma on talouskasvun puute eikä verojen vähyys, joten vasemmisto-opposition jatkuvat veronkorotukset yrityksille ja investoijille heikentäisivät kasvun edellytyksiä.

Päivi Räsänen KA 9/2026 vp SDP:n esitys rajata kotihoidon tuki kahden vuoden ikään lisäisi valtiovarainministeriön arvion mukaan julkisia menoja 84 miljoonalla eurolla; yli 90 prosenttia pikkulasten vanhemmista vastustaa sitä.

LIIK 2 puheenvuoroa

Harry Harkimo KA 9/2026 vp Pelkät leikkaukset tai veronkorotukset eivät riitä, vaan julkinen talous on tasapainotettava vähintään kahden vaalikauden aikana ja samalla kannustettava yrityksiä investoimaan ja kasvamaan.

Harry Harkimo KA 9/2026 vp Valtavan velanoton vuoksi hallituksen olisi pitänyt säästää myös tänä vuonna, eikä kasvun kaatumisen pelko ole johdonmukainen perustelu, kun velkajarru vaatii myöhemmin miljardisäästöjä.

MUUT 23 puheenvuoroa

Riikka Purra HE 346/2026 vp Hallitus jatkaa säästöjä viimeisessäkin talousarvion täydennyksessä, sillä kasvu elpyy mutta julkinen talous on synkkä ja seuraavalla kaudella sopeutustarve on 8–11 miljardia euroa.

Riikka Purra HE 346/2026 vp Vastaa, että eläkkeiden rajaaminen sopeutuksen ulkopuolelle kohdistaa säästöt muihin, kasvu ei näy työllisyydessä heikon kotimarkkinan vuoksi ja yhteisöveroalennuksen peruminen olisi poukkoilevaa politiikkaa.

Sari Multala HE 348/2026 vp Esitys velvoittaisi Uudenmaan ja Kymenlaakson 14 rannikkokuntaa varautumaan yhdessä suuren alusöljyvahingon jälkitorjuntaan, mihin valtio antaisi 700 000 euroa vuonna 2027.

Sari Multala HE 348/2026 vp Esitys vahvistaa kuntien jo nykyisin vastuulla olevaa jälkitorjuntaa yhteistyöllä Suomenlahdella, missä riski on suurin, eikä se tuo kunnille uusia velvoitteita muualla.

Mari Rantanen HE 298/2026 vp Esitys sallisi suojelupoliisille tiukoin ehdoin teknisen kuuntelun ja paikkatiedustelun kodeissa, koska nykyistä lain aukkoa käytetään hyväksi kansallista turvallisuutta uhkaavan toiminnan suunnittelussa.

Mari Rantanen HE 298/2026 vp Esitys ei luo autoritaarista valtiota vaan tukkii pahantekijöiden tunteman lain aukon, mikä on nykyisessä turvallisuustilanteessa välttämätöntä.

Mari Rantanen HE 298/2026 vp Toimivaltuudet ovat välttämättömiä ennakkovaroitusten antamiseksi; niitä käytetään vasta viimeisenä keinona monikerroksisen valvonnan alla eivätkä ne kohdistu tavallisiin suomalaisiin.

Mari Rantanen HE 299/2026 vp Perhesiteeseen perustuvan oleskeluluvan toimeentuloedellytyksen euromäärät siirrettäisiin viraston ohjeesta asetukseen ja tarkistettaisiin vuosittain; lisäksi viranomaisten tiedonvaihtoa parannettaisiin työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi.

Mari Rantanen HE 300/2026 vp Ulkomaalaislain muutoksilla tehostettaisiin palautuksia EU:n paluuasetuksen rinnalla täsmentämällä säilöönoton perusteita, säilyttämällä pakenemisen vaaran kansalliset arviointiperusteet ja selkeyttämällä pääsyn epäämisen muutoksenhakua.

Mari Rantanen HE 300/2026 vp Turvapaikka edellyttää toteen näytettyjä perusteita, kielteisen päätöksen saaneet palautetaan ja poliisi on tehostanut maasta poistamisia tällä hallituskaudella kymmeniä prosentteja.

Mari Rantanen HE 300/2026 vp Turvapaikkahakemukset ovat puolittuneet hallituskaudella ja palautuksia koskevan EU-asetuksen kaikkia keinoja pitäisi jatkossa hyödyntää palautusten nopeuttamiseksi.

Leena Meri HE 338/2026 vp Manner-Suomen vaalipiirien sallittu määrä laskettaisiin perustuslaissa 9–15:een, jotta korkeita piileviä äänikynnyksiä voidaan myöhemmin korjata vaalilailla; nykyiset vaalipiirit eivät muutu.

Leena Meri HE 338/2026 vp Esitys valmisteltiin puoluesihteerien kanssa eikä muuta yhtään vaalipiiriä; sosiaalidemokraattien toivotaan harkitsevan kantaansa, sillä piilevä äänikynnys ei ratkea yrittämättä.

Leena Meri HE 344/2026 vp Esitys panee toimeen EU:n naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevan direktiivin muun muassa uhrin uusintariskin arvioinnilla ja maksuttomilla tukikeskuksilla sekä tuo lapsirauhaa suojaavan rangaistuksen koventamisperusteen.

Leena Meri HE 344/2026 vp Hallitus on tehnyt historiallisen paljon väkivallan torjumiseksi; esitys rajoittaa alaikäisten kuulemista oikeudenkäynneissä ja käsittelyaikojen lyhentäminen edellyttää rahoitusta sekä rikosprosessin sujuvoittamista.

Anders Adlercreutz HE 312/2026 vp Esitys avaisi sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille väylän päiväkodin johtajaksi 60 opintopisteen lisäopinnoilla ja säilyttäisi noin 800 nykyisen johtajan kelpoisuuden.

Anders Adlercreutz HE 312/2026 vp Esitys tunnustaa nykytilan, jossa sosionomitaustaiset johtavat päiväkoteja hyvin, tarjoaa heille selkeän pätevöitymispolun ja estää noin 800 johtajan kelpoisuuden menettämisen vuonna 2030.

Riikka Purra KA 9/2026 vp Opposition vaihtoehdot nojaavat veronkiristyksiin; SDP on käytännössä hyväksynyt hallituksen sosiaaliturvasäästöt, mutta sen vaihtoehto lisäisi pienituloisia ja kiristäisi yrittäjien verotusta.

Petteri Orpo KA 9/2026 vp SDP on arvostellut hallituksen säästöjä mutta hyväksyy vaihtoehdossaan suurimman osan sosiaaliturvaleikkauksista ja suunnittelee itse yli miljardin säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Riikka Purra KA 9/2026 vp Vaihtoehtobudjeteissa on hyviä tavoitteita, mutta niitä arvostellaan, koska ne ovat irti opposition aiemmista kannoista eikä keskusta esitä vaihtoehdossaan vaatimiaan terveydenhuollon lisärahoja.

Matias Marttinen KA 9/2026 vp Kotimarkkinoiden jäätyminen on työllisyyden suurin ongelma, joten sopeutuksessa pitää painottaa menoleikkauksia; SDP:n ja vasemmistoliiton veronkiristykset vähentäisivät työtä ja kurittaisivat pienyrittäjiä.

Sari Multala KA 9/2026 vp Hallitus on tuplannut talouskasvun päästöjen laskiessa; vasemmiston ja vihreiden veronkiristykset lisäisivät työttömyyttä ja SDP:n vaihtoehto suhteellista pienituloisuutta enemmän kuin hallituksen.

Riikka Purra KA 9/2026 vp SDP
hyväksyy vaihtoehdossaan suurimman osan hallituksen sosiaaliturvasäästöistä ja työmarkkinatoimista; eläkkeitäkin on perusteltua sopeuttaa, koska joka neljäs julkisen talouden euro menee niihin.

ÄÄNET EDUSTAJITTAIN

Täysistunnon äänestykset, joissa jokaisen edustajan ääni nimeltä (eduskunnan avoin data). Suluissa eduskuntaryhmä.

HE 212/2026 vp · äänestys 1

Käsittelyn pohja: mietintö JAA / Pia Lohikosken ehdotus (vl 2) EI

Jaa 111: Pauli Aalto-Setälä (kok), Pekka Aittakumpu (ps), Miko Bergbom (ps), Sandra Bergqvist (r), Juho Eerola (ps), Markku Eestilä (kok), Ritva Elomaa (ps), Noora Fagerström (kok), Kaisa Garedew (ps), Harry Harkimo (liik), Janne Heikkinen (kok), Timo Heinonen (kok), Pertti Hemmilä (kok), Petri Honkonen (kesk), Hannu Hoskonen (kesk), Laura Huhtasaari (ps), Petri Huru (ps), Antti Häkkänen (kok), Juha Hänninen (kok), Tomi Immonen (ps), Christoffer Ingo (r), Janne Jukkola (kok), Kaisa Juuso (ps), Arja Juvonen (ps), Aleksi Jäntti (kok), Antti Kaikkonen (kesk), Atte Kaleva (kok), Eeva Kalli (kesk), Vesa Kallio (kesk), Anne Kalmari (kesk), Antti Kangas (ps), Pia Kauma (kok), Ville Kaunisto (kok), Mari Kaunistola (kok), Hilkka Kemppi (kesk), Teemu Keskisarja (ps), Pihla Keto-Huovinen (kok), Tuomas Kettunen (kesk), Marko Kilpi (kok), Teemu Kinnari (kok), Mauri Kontu (kesk), Ari Koponen (ps), Jukka Kopra (kok), Hanna Kosonen (kesk), Antti Kurvinen (kesk), Sheikki Laakso (ps), Mia Laiho (kok), Rami Lehtinen (ps), Jarno Limnell (kok), Jarmo Lindberg (kok), Mika Lintilä (kesk), Markus Lohi (kesk), Mikko Lundén (ps), Mats Löfström (r), Matias Marttinen (kok), Hanna-Leena Mattila (kesk), Timo Mehtälä (kesk), Leena Meri (ps), Sari Multala (kok), Juha Mäenpää (ps), Jani Mäkelä (ps), Veijo Niemi (ps), Mira Nieminen (ps), Anders Norrback (r), Olga Oinas-Panuma (kesk), Mikko Ollikainen (r), Petteri Orpo (kok), Jouni Ovaska (kesk), Martin Paasi (kok), Karoliina Partanen (kok), Mauri Peltokangas (ps), Jorma Piisinen (ps), Mikko Polvinen (kesk), Mika Poutala (kd), Sakari Puisto (ps), Riikka Purra (ps), Susanne Päivärinta (kok), Merja Rasinkangas (ps), Minna Reijonen (ps), Mika Riipi (kesk), Anne Rintamäki (ps), Paula Risikko (kok), Jari Ronkainen (ps), Onni Rostila (ps), Wille Rydman (ps), Hanna Räsänen (kesk), Päivi Räsänen (kd), Tere Sammallahti (kok), Sari Sarkomaa (kok), Arto Satonen (kok), Sami Savio (ps), Mikko Savola (kesk), Sara Seppänen (ps), Pia Sillanpää (ps), Jenna Simula (ps), Markku Siponen (kesk), Jaana Strandman (ps), Mari-Leena Talvitie (kok), Sari Tanus (kd), Ville Valkonen (kok), Oskari Valtola (kok), Heikki Vestman (kok), Joakim Vigelius (ps), Sofia Vikman (kok), Timo Vornanen (tv), Henrik Vuornos (kok), Ville Vähämäki (ps), Ville Väyrynen (kok), Henrik Wickström (r), Ben Zyskowicz (kok), Peter Östman (kd)

Ei 54: Alviina Alametsä (vihr), Marko Asell (sd), Kim Berg (sd), Tiina Elo (vihr), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Seppo Eskelinen (sd), Tarja Filatov (sd), Timo Furuholm (vas), Elisa Gebhard (sd), Lotta Hamari (sd), Timo Harakka (sd), Atte Harjanne (vihr), Eveliina Heinäluoma (sd), Pia Hiltunen (sd), Hanna Holopainen (vihr), Veronika Honkasalo (vas), Inka Hopsu (vihr), Saara Hyrkkö (vihr), Riitta Kaarisalo (sd), Mika Kari (sd), Krista Kiuru (sd), Mai Kivelä (vas), Jani Kokko (sd), Anna Kontula (vas), Minja Koskela (vas), Johannes Koskinen (sd), Suna Kymäläinen (sd), Hanna Laine-Nousimaa (sd), Antti Lindtman (sd), Aki Lindén (sd), Pia Lohikoski (vas), Lauri Lyly (sd), Niina Malm (sd), Helena Marttila (sd), Laura Meriluoto (vas), Ville Merinen (sd), Anna-Kristiina Mikkonen (sd), Krista Mikkonen (vihr), Saku Nikkanen (sd), Johanna Ojala-Niemelä (sd), Aino-Kaisa Pekonen (vas), Jenni Pitko (vihr), Nasima Razmyar (sd), Joona Räsänen (sd), Hanna Sarkkinen (vas), Timo Suhonen (sd), Tytti Tuppurainen (sd), Oras Tynkkynen (vihr), Juha Viitala (sd), Pia Viitanen (sd), Sofia Virta (vihr), Tuula Väätäinen (sd), Paula Werning (sd), Johannes Yrttiaho (vas)

Poissa 34: Anders Adlercreutz (r), Otto Andersson (r), Sanna Antikainen (ps), Heikki Autto (kok), Eva Biaudet (r), Maaret Castrén (kok), Fatim Diarra (vihr), Sari Essayah (kd), Bella Forsgrén (vihr), Sanni Grahn-Laasonen (kok), Tuula Haatainen (sd), Mari Holopainen (vihr), Anna-Kaisa Ikonen (kok), Jessi Jokelainen (vas), Vilhelm Junnila (ps), Anette Karlsson (sd), Kimmo Kiljunen (sd), Pauli Kiuru (kok), Jari Koskela (ps), Terhi Koulumies (kok), Johan Kvarnström (sd), Milla Lahdenperä (kok), Matias Mäkynen (sd), Pinja Perholehto (sd), Lulu Ranne (ps), Mari Rantanen (ps), Piritta Rantanen (sd), Antti Rinne (sd), Ville Skinnari (sd), Joakim Strand (r), Ville Tavio (ps), Elina Valtonen (kok), Eerikki Viljanen (kesk), Sinuhe Wallinheimo (kok)

HE 150/2026 vp · äänestys 2

28 §: mietintö JAA / Tiina Elon ehdotus (vl) EI

Jaa 150: Pauli Aalto-Setälä (kok), Pekka Aittakumpu (ps), Otto Andersson (r), Marko Asell (sd), Kim Berg (sd), Miko Bergbom (ps), Sandra Bergqvist (r), Juho Eerola (ps), Markku Eestilä (kok), Ritva Elomaa (ps), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Seppo Eskelinen (sd), Noora Fagerström (kok), Tarja Filatov (sd), Kaisa Garedew (ps), Elisa Gebhard (sd), Lotta Hamari (sd), Timo Harakka (sd), Harry Harkimo (liik), Janne Heikkinen (kok), Timo Heinonen (kok), Eveliina Heinäluoma (sd), Pertti Hemmilä (kok), Pia Hiltunen (sd), Petri Honkonen (kesk), Hannu Hoskonen (kesk), Laura Huhtasaari (ps), Petri Huru (ps), Antti Häkkänen (kok), Juha Hänninen (kok), Tomi Immonen (ps), Christoffer Ingo (r), Janne Jukkola (kok), Kaisa Juuso (ps), Arja Juvonen (ps), Aleksi Jäntti (kok), Riitta Kaarisalo (sd), Antti Kaikkonen (kesk), Atte Kaleva (kok), Eeva Kalli (kesk), Vesa Kallio (kesk), Anne Kalmari (kesk), Antti Kangas (ps), Mika Kari (sd), Pia Kauma (kok), Ville Kaunisto (kok), Mari Kaunistola (kok), Hilkka Kemppi (kesk), Teemu Keskisarja (ps), Pihla Keto-Huovinen (kok), Tuomas Kettunen (kesk), Kimmo Kiljunen (sd), Marko Kilpi (kok), Teemu Kinnari (kok), Krista Kiuru (sd), Pauli Kiuru (kok), Jani Kokko (sd), Mauri Kontu (kesk), Ari Koponen (ps), Jukka Kopra (kok), Johannes Koskinen (sd), Hanna Kosonen (kesk), Antti Kurvinen (kesk), Suna Kymäläinen (sd), Sheikki Laakso (ps), Mia Laiho (kok), Hanna Laine-Nousimaa (sd), Rami Lehtinen (ps), Jarno Limnell (kok), Jarmo Lindberg (kok), Antti Lindtman (sd), Aki Lindén (sd), Mika Lintilä (kesk), Markus Lohi (kesk), Mikko Lundén (ps), Lauri Lyly (sd), Mats Löfström (r), Niina Malm (sd), Helena Marttila (sd), Matias Marttinen (kok), Hanna-Leena Mattila (kesk), Timo Mehtälä (kesk), Leena Meri (ps), Ville Merinen (sd), Anna-Kristiina Mikkonen (sd), Sari Multala (kok), Juha Mäenpää (ps), Jani Mäkelä (ps), Veijo Niemi (ps), Mira Nieminen (ps), Saku Nikkanen (sd), Anders Norrback (r), Olga Oinas-Panuma (kesk), Johanna Ojala-Niemelä (sd), Mikko Ollikainen (r), Petteri Orpo (kok), Jouni Ovaska (kesk), Martin Paasi (kok), Karoliina Partanen (kok), Mauri Peltokangas (ps), Jorma Piisinen (ps), Mikko Polvinen (kesk), Mika Poutala (kd), Sakari Puisto (ps), Riikka Purra (ps), Susanne Päivärinta (kok), Merja Rasinkangas (ps), Nasima Razmyar (sd), Minna Reijonen (ps), Mika Riipi (kesk), Anne Rintamäki (ps), Paula Risikko (kok), Jari Ronkainen (ps), Onni Rostila (ps), Wille Rydman (ps), Hanna Räsänen (kesk), Joona Räsänen (sd), Päivi Räsänen (kd), Tere Sammallahti (kok), Sari Sarkomaa (kok), Arto Satonen (kok), Sami Savio (ps), Mikko Savola (kesk), Sara Seppänen (ps), Pia Sillanpää (ps), Jenna Simula (ps), Markku Siponen (kesk), Ville Skinnari (sd), Jaana Strandman (ps), Timo Suhonen (sd), Mari-Leena Talvitie (kok), Sari Tanus (kd), Tytti Tuppurainen (sd), Ville Valkonen (kok), Oskari Valtola (kok), Heikki Vestman (kok), Joakim Vigelius (ps), Juha Viitala (sd), Pia Viitanen (sd), Sofia Vikman (kok), Timo Vornanen (tv), Henrik Vuornos (kok), Ville Vähämäki (ps), Ville Väyrynen (kok), Tuula Väätäinen (sd), Sinuhe Wallinheimo (kok), Paula Werning (sd), Henrik Wickström (r), Ben Zyskowicz (kok), Peter Östman (kd)

Ei 20: Alviina Alametsä (vihr), Tiina Elo (vihr), Timo Furuholm (vas), Atte Harjanne (vihr), Hanna Holopainen (vihr), Veronika Honkasalo (vas), Inka Hopsu (vihr), Saara Hyrkkö (vihr), Mai Kivelä (vas), Anna Kontula (vas), Minja Koskela (vas), Pia Lohikoski (vas), Laura Meriluoto (vas), Krista Mikkonen (vihr), Aino-Kaisa Pekonen (vas), Jenni Pitko (vihr), Hanna Sarkkinen (vas), Oras Tynkkynen (vihr), Sofia Virta (vihr), Johannes Yrttiaho (vas)

Poissa 29: Anders Adlercreutz (r), Sanna Antikainen (ps), Heikki Autto (kok), Eva Biaudet (r), Maaret Castrén (kok), Fatim Diarra (vihr), Sari Essayah (kd), Bella Forsgrén (vihr), Sanni Grahn-Laasonen (kok), Tuula Haatainen (sd), Mari Holopainen (vihr), Anna-Kaisa Ikonen (kok), Jessi Jokelainen (vas), Vilhelm Junnila (ps), Anette Karlsson (sd), Jari Koskela (ps), Terhi Koulumies (kok), Johan Kvarnström (sd), Milla Lahdenperä (kok), Matias Mäkynen (sd), Pinja Perholehto (sd), Lulu Ranne (ps), Mari Rantanen (ps), Piritta Rantanen (sd), Antti Rinne (sd), Joakim Strand (r), Ville Tavio (ps), Elina Valtonen (kok), Eerikki Viljanen (kesk)

HE 178/2026 vp · äänestys 3

Lakiehdotuksen hyväksyminen JAA / hylkääminen EI

Jaa 150: Pauli Aalto-Setälä (kok), Pekka Aittakumpu (ps), Otto Andersson (r), Marko Asell (sd), Kim Berg (sd), Miko Bergbom (ps), Sandra Bergqvist (r), Juho Eerola (ps), Markku Eestilä (kok), Ritva Elomaa (ps), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Seppo Eskelinen (sd), Noora Fagerström (kok), Tarja Filatov (sd),

Kaisa Garedew (ps), Elisa Gebhard (sd), Lotta Hamari (sd), Timo Harakka (sd), Harry Harkimo (liik), Janne Heikkinen (kok), Timo Heinonen (kok), Eveliina Heinäluoma (sd), Pertti Hemmilä (kok), Pia Hiltunen (sd), Petri Honkonen (kesk), Hannu Hoskonen (kesk), Laura Huhtasaari (ps), Petri Huru (ps), Antti Häkkänen (kok), Juha Hänninen (kok), Tomi Immonen (ps), Christoffer Ingo (r), Janne Jukkola (kok), Kaisa Juuso (ps), Arja Juvonen (ps), Aleksi Jäntti (kok), Riitta Kaarisalo (sd), Antti Kaikkonen (kesk), Atte Kaleva (kok), Eeva Kalli (kesk), Vesa Kallio (kesk), Anne Kalmari (kesk), Antti Kangas (ps), Mika Kari (sd), Pia Kauma (kok), Ville Kaunisto (kok), Mari Kaunistola (kok), Hilkka Kemppi (kesk), Teemu Keskisarja (ps), Pihla Keto-Huovinen (kok), Tuomas Kettunen (kesk), Kimmo Kiljunen (sd), Marko Kilpi (kok), Teemu Kinnari (kok), Krista Kiuru (sd), Pauli Kiuru (kok), Jani Kokko (sd), Mauri Kontu (kesk), Ari Koponen (ps), Jukka Kopra (kok), Johannes Koskinen (sd), Hanna Kosonen (kesk), Antti Kurvinen (kesk), Suna Kymäläinen (sd), Sheikki Laakso (ps), Mia Laiho (kok), Hanna Laine-Nousimaa (sd), Rami Lehtinen (ps), Jarno Limnell (kok), Jarmo Lindberg (kok), Antti Lindtman (sd), Aki Lindén (sd), Mika Lintilä (kesk), Markus Lohi (kesk), Mikko Lundén (ps), Lauri Lyly (sd), Mats Löfström (r), Niina Malm (sd), Helena Marttila (sd), Matias Marttinen (kok), Hanna-Leena Mattila (kesk), Timo Mehtälä (kesk), Leena Meri (ps), Ville Merinen (sd), Anna-Kristiina Mikkonen (sd), Sari Multala (kok), Juha Mäenpää (ps), Jani Mäkelä (ps), Veijo Niemi (ps), Mira Nieminen (ps), Saku Nikkanen (sd), Anders Norrback (r), Olga Oinas-Panuma (kesk), Johanna Ojala-Niemelä (sd), Mikko Ollikainen (r), Petteri Orpo (kok), Jouni Ovaska (kesk), Martin Paasi (kok), Karoliina Partanen (kok), Mauri Peltokangas (ps), Jorma Piisinen (ps), Mikko Polvinen (kesk), Mika Poutala (kd), Sakari Puisto (ps), Riikka Purra (ps), Susanne Päivärinta (kok), Merja Rasinkangas (ps), Nasima Razmyar (sd), Minna Reijonen (ps), Mika Riipi (kesk), Anne Rintamäki (ps), Paula Risikko (kok), Jari Ronkainen (ps), Onni Rostila (ps), Wille Rydman (ps), Hanna Räsänen (kesk), Joona Räsänen (sd), Päivi Räsänen (kd), Tere Sammallahti (kok), Sari Sarkomaa (kok), Arto Satonen (kok), Sami Savio (ps), Mikko Savola (kesk), Sara Seppänen (ps), Pia Sillanpää (ps), Jenna Simula (ps), Markku Siponen (kesk), Ville Skinnari (sd), Jaana Strandman (ps), Timo Suhonen (sd), Mari-Leena Talvitie (kok), Sari Tanus (kd), Tytti Tuppurainen (sd), Ville Valkonen (kok), Oskari Valtola (kok), Heikki Vestman (kok), Joakim Vigelius (ps), Juha Viitala (sd), Pia Viitanen (sd), Sofia Vikman (kok), Timo Vornanen (tv), Henrik Vuornos (kok), Ville Vähämäki (ps), Ville Väyrynen (kok), Tuula Väätäinen (sd), Sinuhe Wallinheimo (kok), Paula Werning (sd), Henrik Wickström (r), Ben Zyskowicz (kok), Peter Östman (kd)

Ei 20: Alviina Alametsä (vihr), Tiina Elo (vihr), Timo Furuholm (vas), Atte Harjanne (vihr), Hanna Holopainen (vihr), Veronika Honkasalo (vas), Inka Hopsu (vihr), Saara Hyrkkö (vihr), Mai Kivelä (vas), Anna Kontula (vas), Minja Koskela (vas), Pia Lohikoski (vas), Laura Meriluoto (vas), Krista Mikkonen (vihr), Aino-Kaisa Pekonen (vas), Jenni Pitko (vihr), Hanna Sarkkinen (vas), Oras Tynkkynen (vihr), Sofia Virta (vihr), Johannes Yrttiaho (vas)

Poissa 29: Anders Adlercreutz (r), Sanna Antikainen (ps), Heikki Autto (kok), Eva Biaudet (r), Maaret Castrén (kok), Fatim Diarra (vihr), Sari Essayah (kd), Bella Forsgrén (vihr), Sanni Grahn-Laasonen (kok), Tuula Haatainen (sd), Mari Holopainen (vihr), Anna-Kaisa Ikonen (kok), Jessi Jokelainen (vas), Vilhelm Junnila (ps), Anette Karlsson (sd), Jari Koskela (ps), Terhi Koulumies (kok), Johan Kvarnström (sd), Milla Lahdenperä (kok), Matias Mäkynen (sd), Pinja Perholehto (sd), Lulu Ranne (ps), Mari Rantanen (ps), Piritta Rantanen (sd), Antti Rinne (sd), Joakim Strand (r), Ville Tavio (ps), Elina Valtonen (kok), Eerikki Viljanen (kesk)

HE 161/2026 vp · äänestys 4

Lakiehdotuksen hyväksyminen JAA / hylkääminen EI

Jaa 150: Pauli Aalto-Setälä (kok), Pekka Aittakumpu (ps), Otto Andersson (r), Marko Asell (sd), Kim Berg (sd), Miko Bergbom (ps), Sandra Bergqvist (r), Juho Eerola (ps), Markku Eestilä (kok), Ritva Elomaa (ps), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Seppo Eskelinen (sd), Noora Fagerström (kok), Tarja Filatov (sd), Kaisa Garedew (ps), Elisa Gebhard (sd), Lotta Hamari (sd), Timo Harakka (sd), Harry Harkimo (liik), Janne Heikkinen (kok), Timo Heinonen (kok), Eveliina Heinäluoma (sd), Pertti Hemmilä (kok), Pia Hiltunen (sd), Petri Honkonen (kesk), Hannu Hoskonen (kesk), Laura Huhtasaari (ps), Petri Huru (ps), Antti Häkkänen (kok), Juha Hänninen (kok), Tomi Immonen (ps), Christoffer Ingo (r), Janne Jukkola (kok), Kaisa Juuso (ps), Arja Juvonen (ps), Aleksi Jäntti (kok), Riitta Kaarisalo (sd), Antti Kaikkonen (kesk), Atte Kaleva (kok), Eeva Kalli (kesk), Vesa Kallio (kesk), Anne Kalmari (kesk), Antti Kangas (ps), Mika Kari (sd), Pia Kauma (kok), Ville Kaunisto (kok), Mari Kaunistola (kok), Hilkka Kemppi (kesk), Teemu Keskisarja (ps), Pihla Keto-Huovinen (kok), Tuomas Kettunen (kesk), Kimmo Kiljunen (sd), Marko Kilpi (kok), Teemu Kinnari (kok), Krista Kiuru (sd), Pauli Kiuru (kok), Jani Kokko (sd), Mauri Kontu (kesk), Ari Koponen (ps), Jukka Kopra (kok), Johannes Koskinen (sd), Hanna Kosonen (kesk), Antti Kurvinen (kesk), Suna Kymäläinen (sd), Sheikki Laakso (ps), Mia Laiho (kok), Hanna Laine-Nousimaa (sd), Rami Lehtinen (ps), Jarno Limnell (kok), Jarmo Lindberg (kok), Antti Lindtman (sd), Aki Lindén (sd), Mika Lintilä (kesk), Markus Lohi (kesk), Mikko Lundén (ps), Lauri Lyly (sd), Mats Löfström (r), Niina Malm (sd), Helena Marttila (sd), Matias Marttinen (kok), Hanna-Leena Mattila (kesk), Timo Mehtälä (kesk), Leena Meri (ps), Ville Merinen (sd), Anna-Kristiina Mikkonen (sd), Sari Multala (kok), Juha Mäenpää (ps), Jani Mäkelä (ps), Veijo Niemi (ps), Mira Nieminen (ps), Saku Nikkanen (sd), Anders Norrback (r), Olga Oinas-Panuma (kesk), Johanna Ojala-Niemelä (sd), Mikko Ollikainen (r), Petteri Orpo (kok), Jouni Ovaska (kesk), Martin Paasi (kok), Karoliina Partanen (kok), Mauri Peltokangas (ps), Jorma Piisinen (ps), Mikko Polvinen (kesk), Mika Poutala (kd), Sakari Puisto (ps), Riikka Purra (ps), Susanne Päivärinta (kok), Merja Rasinkangas (ps), Nasima Razmyar (sd), Minna Reijonen (ps), Mika Riipi (kesk), Anne Rintamäki (ps), Paula Risikko (kok), Jari Ronkainen (ps), Onni Rostila (ps), Wille Rydman (ps), Hanna Räsänen (kesk), Joona Räsänen (sd), Päivi Räsänen (kd), Tere Sammallahti (kok), Sari Sarkomaa (kok), Arto Satonen (kok), Sami Savio (ps), Mikko Savola (kesk), Sara Seppänen (ps), Pia Sillanpää (ps), Jenna Simula (ps), Markku Siponen (kesk), Ville Skinnari (sd), Jaana Strandman (ps), Timo Suhonen (sd), Mari-Leena Talvitie (kok), Sari Tanus (kd), Tytti Tuppurainen (sd), Ville Valkonen (kok), Oskari Valtola (kok), Heikki Vestman (kok), Joakim Vigelius (ps), Juha Viitala (sd), Pia Viitanen (sd), Sofia Vikman (kok), Timo Vornanen (tv), Henrik Vuornos (kok), Ville Vähämäki (ps), Ville Väyrynen (kok), Tuula Väätäinen (sd), Sinuhe Wallinheimo (kok), Paula Werning (sd), Henrik Wickström (r), Ben Zyskowicz (kok), Peter Östman (kd)

Ei 20: Alviina Alametsä (vihr), Tiina Elo (vihr), Timo Furuholm (vas), Atte Harjanne (vihr), Hanna Holopainen (vihr), Veronika Honkasalo (vas), Inka Hopsu (vihr), Saara Hyrkkö (vihr), Mai Kivelä (vas), Anna Kontula (vas), Minja Koskela (vas), Pia Lohikoski (vas), Laura Meriluoto (vas), Krista Mikkonen (vihr), Aino-Kaisa Pekonen (vas), Jenni Pitko (vihr), Hanna Sarkkinen (vas), Oras Tynkkynen (vihr), Sofia Virta (vihr), Johannes Yrttiaho (vas)

Poissa 29: Anders Adlercreutz (r), Sanna Antikainen (ps), Heikki Autto (kok), Eva Biaudet (r), Maaret Castrén (kok), Fatim Diarra (vihr), Sari Essayah (kd), Bella Forsgrén (vihr), Sanni Grahn-Laasonen (kok), Tuula Haatainen (sd), Mari Holopainen (vihr), Anna-Kaisa Ikonen (kok), Jessi Jokelainen (vas), Vilhelm Junnila (ps), Anette Karlsson (sd), Jari Koskela (ps), Terhi Koulumies (kok), Johan Kvarnström (sd), Milla Lahdenperä (kok), Matias Mäkynen (sd), Pinja Perholehto (sd), Lulu Ranne (ps), Mari Rantanen (ps), Piritta Rantanen (sd), Antti Rinne (sd), Joakim Strand (r), Ville Tavio (ps), Elina Valtonen (kok), Eerikki Viljanen (kesk)

HE 304/2026 vp · äänestys 5

Mietintö JAA / Lauri Lylyn lausumaehdotus 1 (vl 1) EI

Jaa 124: Pauli Aalto-Setälä (kok), Pekka Aittakumpu (ps), Alviina Alametsä (vihr), Otto Andersson (r), Miko Bergbom (ps), Sandra Bergqvist (r), Juho Eerola (ps), Markku Eestilä (kok), Tiina Elo (vihr), Ritva Elomaa (ps), Noora Fagerström (kok), Kaisa Garedew (ps), Atte Harjanne (vihr), Harry Harkimo (liik), Janne Heikkinen (kok), Timo Heinonen (kok), Pertti Hemmilä (kok), Hanna Holopainen (vihr), Petri Honkonen (kesk), Inka Hopsu (vihr), Hannu Hoskonen (kesk), Laura Huhtasaari (ps), Petri Huru (ps), Saara Hyrkkö (vihr), Antti Häkkänen (kok), Juha Hänninen (kok), Tomi Immonen (ps), Christoffer Ingo (r), Janne Jukkola (kok), Kaisa Juuso (ps), Arja Juvonen (ps), Aleksi Jäntti (kok), Antti Kaikkonen (kesk), Atte Kaleva (kok), Eeva Kalli (kesk), Vesa Kallio (kesk), Anne Kalmari (kesk), Antti Kangas (ps), Pia Kauma (kok), Ville Kaunisto (kok), Mari Kaunistola (kok), Hilkka Kemppi (kesk), Teemu Keskisarja (ps), Pihla Keto-Huovinen (kok), Tuomas Kettunen (kesk), Marko Kilpi (kok), Teemu Kinnari (kok), Pauli Kiuru (kok), Mauri Kontu (kesk), Ari Koponen (ps), Jukka Kopra (kok), Hanna Kosonen (kesk), Antti Kurvinen (kesk), Sheikki Laakso (ps), Mia Laiho (kok), Rami Lehtinen (ps), Jarno Limnell (kok), Jarmo Lindberg (kok), Mika Lintilä (kesk), Markus Lohi (kesk), Mikko Lundén (ps), Mats Löfström (r), Matias Marttinen (kok), Hanna-Leena Mattila (kesk), Timo Mehtälä (kesk), Leena Meri (ps), Krista Mikkonen (vihr), Sari Multala (kok), Juha Mäenpää (ps), Jani Mäkelä (ps), Veijo Niemi (ps), Mira Nieminen (ps), Anders Norrback (r), Olga Oinas-Panuma (kesk), Mikko Ollikainen (r), Petteri Orpo (kok), Jouni Ovaska (kesk), Martin Paasi (kok), Karoliina Partanen (kok), Mauri Peltokangas (ps), Jorma Piisinen (ps), Jenni Pitko (vihr), Mikko Polvinen (kesk), Mika Poutala (kd), Sakari Puisto (ps), Riikka Purra (ps), Susanne Päivärinta (kok), Merja Rasinkangas (ps), Minna Reijonen (ps), Mika Riipi (kesk), Anne Rintamäki (ps), Paula Risikko (kok), Jari Ronkainen (ps), Onni Rostila (ps), Wille Rydman (ps), Hanna Räsänen (kesk), Päivi Räsänen (kd), Tere Sammallahti (kok), Sari Sarkomaa (kok), Arto Satonen (kok), Sami Savio (ps), Mikko Savola (kesk), Sara Seppänen (ps), Pia Sillanpää (ps), Jenna Simula (ps), Markku Siponen (kesk), Jaana Strandman (ps), Mari-Leena Talvitie (kok), Sari Tanus (kd), Oras Tynkkynen (vihr), Ville Valkonen (kok), Oskari Valtola (kok), Heikki Vestman (kok), Joakim Vigelius (ps), Sofia Vikman (kok), Sofia Virta (vihr), Timo Vornanen (tv), Henrik Vuornos (kok),

Ville Vähämäki (ps), Ville Väyrynen (kok), Sinuhe Wallinheimo (kok), Henrik Wickström (r), Ben Zyskowicz (kok), Peter Östman (kd)

Ei 46: Marko Asell (sd), Kim Berg (sd), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Seppo Eskelinen (sd), Tarja Filatov (sd), Timo Furuholm (vas), Elisa Gebhard (sd), Lotta Hamari (sd), Timo Harakka (sd), Eveliina Heinäluoma (sd), Pia Hiltunen (sd), Veronika Honkasalo (vas), Riitta Kaarisalo (sd), Mika Kari (sd), Kimmo Kiljunen (sd), Krista Kiuru (sd), Mai Kivelä (vas), Jani Kokko (sd), Anna Kontula (vas), Minja Koskela (vas), Johannes Koskinen (sd), Suna Kymäläinen (sd), Hanna Laine-Nousimaa (sd), Antti Lindtman (sd), Aki Lindén (sd), Pia Lohikoski (vas), Lauri Lyly (sd), Niina Malm (sd), Helena Marttila (sd), Laura Meriluoto (vas), Ville Merinen (sd), Anna-Kristiina Mikkonen (sd), Saku Nikkanen (sd), Johanna Ojala-Niemelä (sd), Aino-Kaisa Pekonen (vas), Nasima Razmyar (sd), Joona Räsänen (sd), Hanna Sarkkinen (vas), Ville Skinnari (sd), Timo Suhonen (sd), Tytti Tuppurainen (sd), Juha Viitala (sd), Pia Viitanen (sd), Tuula Väätäinen (sd), Paula Werning (sd), Johannes Yrttiaho (vas)

Poissa 29: Anders Adlercreutz (r), Sanna Antikainen (ps), Heikki Autto (kok), Eva Biaudet (r), Maaret Castrén (kok), Fatim Diarra (vihr), Sari Essayah (kd), Bella Forsgrén (vihr), Sanni Grahn-Laasonen (kok), Tuula Haatainen (sd), Mari Holopainen (vihr), Anna-Kaisa Ikonen (kok), Jessi Jokelainen (vas), Vilhelm Junnila (ps), Anette Karlsson (sd), Jari Koskela (ps), Terhi Koulumies (kok), Johan Kvarnström (sd), Milla Lahdenperä (kok), Matias Mäkynen (sd), Pinja Perholehto (sd), Lulu Ranne (ps), Mari Rantanen (ps), Piritta Rantanen (sd), Antti Rinne (sd), Joakim Strand (r), Ville Tavio (ps), Elina Valtonen (kok), Eerikki Viljanen (kesk)

HE 304/2026 vp · äänestys 6

Mietintö JAA / Lauri Lylyn lausumaehdotus 2 (vl 1) EI

Jaa 113: Pauli Aalto-Setälä (kok), Pekka Aittakumpu (ps), Otto Andersson (r), Miko Bergbom (ps), Sandra Bergqvist (r), Juho Eerola (ps), Markku Eestilä (kok), Ritva Elomaa (ps), Noora Fagerström (kok), Kaisa Garedew (ps), Janne Heikkinen (kok), Timo Heinonen (kok), Pertti Hemmilä (kok), Petri Honkonen (kesk), Hannu Hoskonen (kesk), Laura Huhtasaari (ps), Petri Huru (ps), Antti Häkkänen (kok), Juha Hänninen (kok), Tomi Immonen (ps), Christoffer Ingo (r), Janne Jukkola (kok), Kaisa Juuso (ps), Arja Juvonen (ps), Aleksi Jäntti (kok), Antti Kaikkonen (kesk), Atte Kaleva (kok), Eeva Kalli (kesk), Vesa Kallio (kesk), Anne Kalmari (kesk), Antti Kangas (ps), Pia Kauma (kok), Ville Kaunisto (kok), Mari Kaunistola (kok), Hilkka Kemppi (kesk), Teemu Keskisarja (ps), Pihla Keto-Huovinen (kok), Tuomas Kettunen (kesk), Marko Kilpi (kok), Teemu Kinnari (kok), Pauli Kiuru (kok), Mauri Kontu (kesk), Ari Koponen (ps), Jukka Kopra (kok), Hanna Kosonen (kesk), Antti Kurvinen (kesk), Sheikki Laakso (ps), Mia Laiho (kok), Rami Lehtinen (ps), Jarno Limnell (kok), Jarmo Lindberg (kok), Mika Lintilä (kesk), Markus Lohi (kesk), Mikko Lundén (ps), Mats Löfström (r), Matias Marttinen (kok), Hanna-Leena Mattila (kesk), Timo Mehtälä (kesk), Leena Meri (ps), Sari Multala (kok), Juha Mäenpää (ps), Jani Mäkelä (ps), Veijo Niemi (ps), Mira Nieminen (ps), Anders Norrback (r), Olga Oinas-Panuma (kesk), Mikko Ollikainen (r), Petteri Orpo (kok), Jouni Ovaska (kesk), Martin Paasi (kok), Karoliina Partanen (kok), Mauri Peltokangas (ps), Jorma Piisinen (ps), Mikko Polvinen (kesk), Mika Poutala (kd), Sakari Puisto (ps), Riikka Purra (ps), Susanne Päivärinta (kok), Merja Rasinkangas (ps), Minna Reijonen (ps), Mika Riipi (kesk), Anne Rintamäki (ps), Paula Risikko (kok), Jari Ronkainen (ps), Onni Rostila (ps), Wille Rydman (ps), Hanna Räsänen (kesk), Päivi Räsänen (kd), Tere Sammallahti (kok), Sari Sarkomaa (kok), Arto Satonen (kok), Sami Savio (ps), Mikko Savola (kesk), Sara Seppänen (ps), Pia Sillanpää (ps), Jenna Simula (ps), Markku Siponen (kesk), Jaana Strandman (ps), Mari-Leena Talvitie (kok), Sari Tanus (kd), Ville Valkonen (kok), Oskari Valtola (kok), Heikki Vestman (kok), Joakim Vigelius (ps), Sofia Vikman (kok), Timo Vornanen (tv), Henrik Vuornos (kok), Ville Vähämäki (ps), Ville Väyrynen (kok), Sinuhe Wallinheimo (kok), Henrik Wickström (r), Ben Zyskowicz (kok), Peter Östman (kd)

Ei 46: Marko Asell (sd), Kim Berg (sd), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Seppo Eskelinen (sd), Tarja Filatov (sd), Timo Furuholm (vas), Elisa Gebhard (sd), Lotta Hamari (sd), Timo Harakka (sd), Eveliina Heinäluoma (sd), Pia Hiltunen (sd), Veronika Honkasalo (vas), Riitta Kaarisalo (sd), Mika Kari (sd), Kimmo Kiljunen (sd), Krista Kiuru (sd), Mai Kivelä (vas), Jani Kokko (sd), Anna Kontula (vas), Minja Koskela (vas), Johannes Koskinen (sd), Suna Kymäläinen (sd), Hanna Laine-Nousimaa (sd), Antti Lindtman (sd), Aki Lindén (sd), Pia Lohikoski (vas), Lauri Lyly (sd), Niina Malm (sd), Helena Marttila (sd), Laura Meriluoto (vas), Ville Merinen (sd), Anna-Kristiina Mikkonen (sd), Saku Nikkanen (sd), Johanna Ojala-Niemelä (sd), Aino-Kaisa Pekonen (vas), Nasima Razmyar (sd), Joona Räsänen (sd), Hanna Sarkkinen (vas), Ville Skinnari (sd), Timo Suhonen (sd), Tytti Tuppurainen (sd), Juha Viitala (sd), Pia Viitanen (sd), Tuula Väätäinen (sd), Paula Werning (sd), Johannes Yrttiaho (vas)

Tyhjää 10: Alviina Alametsä (vihr), Tiina Elo (vihr), Atte Harjanne (vihr), Hanna Holopainen (vihr), Inka Hopsu (vihr), Saara Hyrkkö (vihr), Krista Mikkonen (vihr), Jenni Pitko (vihr), Oras Tynkkynen (vihr), Sofia Virta (vihr)

Poissa 30: Anders Adlercreutz (r), Sanna Antikainen (ps), Heikki Autto (kok), Eva Biaudet (r), Maaret Castrén (kok), Fatim Diarra (vihr), Sari Essayah (kd), Bella Forsgrén (vihr), Sanni Grahn-Laasonen (kok), Tuula Haatainen (sd), Harry Harkimo (liik), Mari Holopainen (vihr), Anna-Kaisa Ikonen (kok), Jessi Jokelainen (vas), Vilhelm Junnila (ps), Anette Karlsson (sd), Jari Koskela (ps), Terhi Koulumies (kok), Johan Kvarnström (sd), Milla Lahdenperä (kok), Matias Mäkynen (sd), Pinja Perholehto (sd), Lulu Ranne (ps), Mari Rantanen (ps), Piritta Rantanen (sd), Antti Rinne (sd), Joakim Strand (r), Ville Tavio (ps), Elina Valtonen (kok), Eerikki Viljanen (kesk)

HE 229/2026 vp · äänestys 7

Lakiehdotuksen hyväksyminen JAA / hylkääminen EI

Jaa 150: Pauli Aalto-Setälä (kok), Pekka Aittakumpu (ps), Otto Andersson (r), Marko Asell (sd), Kim Berg (sd), Miko Bergbom (ps), Sandra Bergqvist (r), Juho Eerola (ps), Markku Eestilä (kok), Ritva Elomaa (ps), Eeva-Johanna Eloranta (sd), Seppo Eskelinen (sd), Noora Fagerström (kok), Tarja Filatov (sd), Kaisa Garedew (ps), Elisa Gebhard (sd), Lotta Hamari (sd), Timo Harakka (sd), Harry Harkimo (liik), Janne Heikkinen (kok), Timo Heinonen (kok), Eveliina Heinäluoma (sd), Pertti Hemmilä (kok), Pia Hiltunen (sd), Petri Honkonen (kesk), Hannu Hoskonen (kesk), Laura Huhtasaari (ps), Petri Huru (ps), Antti Häkkänen (kok), Juha Hänninen (kok), Tomi Immonen (ps), Christoffer Ingo (r), Janne Jukkola (kok), Kaisa Juuso (ps), Arja Juvonen (ps), Aleksi Jäntti (kok), Riitta Kaarisalo (sd), Antti Kaikkonen (kesk), Atte Kaleva (kok), Eeva Kalli (kesk), Vesa Kallio (kesk), Anne Kalmari (kesk), Antti Kangas (ps), Mika Kari (sd), Pia Kauma (kok), Ville Kaunisto (kok), Mari Kaunistola (kok), Hilkka Kemppi (kesk), Teemu Keskisarja (ps), Pihla Keto-Huovinen (kok), Tuomas Kettunen (kesk), Kimmo Kiljunen (sd), Marko Kilpi (kok), Teemu Kinnari (kok), Krista Kiuru (sd), Pauli Kiuru (kok), Jani Kokko (sd), Mauri Kontu (kesk), Ari Koponen (ps), Jukka Kopra (kok), Johannes Koskinen (sd), Hanna Kosonen (kesk), Antti Kurvinen (kesk), Suna Kymäläinen (sd), Sheikki Laakso (ps), Mia Laiho (kok), Hanna Laine-Nousimaa (sd), Rami Lehtinen (ps), Jarno Limnell (kok), Jarmo Lindberg (kok), Antti Lindtman (sd), Aki Lindén (sd), Mika Lintilä (kesk), Markus Lohi (kesk), Mikko Lundén (ps), Lauri Lyly (sd), Mats Löfström (r), Niina Malm (sd), Helena Marttila (sd), Matias Marttinen (kok), Hanna-Leena Mattila (kesk), Timo Mehtälä (kesk), Leena Meri (ps), Ville Merinen (sd), Anna-Kristiina Mikkonen (sd), Sari Multala (kok), Juha Mäenpää (ps), Jani Mäkelä (ps), Veijo Niemi (ps), Mira Nieminen (ps), Saku Nikkanen (sd), Anders Norrback (r), Olga Oinas-Panuma (kesk), Johanna Ojala-Niemelä (sd), Mikko Ollikainen (r), Petteri Orpo (kok), Jouni Ovaska (kesk), Martin Paasi (kok), Karoliina Partanen (kok), Mauri Peltokangas (ps), Jorma Piisinen (ps), Mikko Polvinen (kesk), Mika Poutala (kd), Sakari Puisto (ps), Riikka Purra (ps), Susanne Päivärinta (kok), Merja Rasinkangas (ps), Nasima Razmyar (sd), Minna Reijonen (ps), Mika Riipi (kesk), Anne Rintamäki (ps), Paula Risikko (kok), Jari Ronkainen (ps), Onni Rostila (ps), Wille Rydman (ps), Hanna Räsänen (kesk), Joona Räsänen (sd), Päivi Räsänen (kd), Tere Sammallahti (kok), Sari Sarkomaa (kok), Arto Satonen (kok), Sami Savio (ps), Mikko Savola (kesk), Sara Seppänen (ps), Pia Sillanpää (ps), Jenna Simula (ps), Markku Siponen (kesk), Ville Skinnari (sd), Jaana Strandman (ps), Timo Suhonen (sd), Mari-Leena Talvitie (kok), Sari Tanus (kd), Tytti Tuppurainen (sd), Ville Valkonen (kok), Oskari Valtola (kok), Heikki Vestman (kok), Joakim Vigelius (ps), Juha Viitala (sd), Pia Viitanen (sd), Sofia Vikman (kok), Timo Vornanen (tv), Henrik Vuornos (kok), Ville Vähämäki (ps), Ville Väyrynen (kok), Tuula Väätäinen (sd), Sinuhe Wallinheimo (kok), Paula Werning (sd), Henrik Wickström (r), Ben Zyskowicz (kok), Peter Östman (kd)

Ei 20: Alviina Alametsä (vihr), Tiina Elo (vihr), Timo Furuholm (vas), Atte Harjanne (vihr), Hanna Holopainen (vihr), Veronika Honkasalo (vas), Inka Hopsu (vihr), Saara Hyrkkö (vihr), Mai Kivelä (vas), Anna Kontula (vas), Minja Koskela (vas), Pia Lohikoski (vas), Laura Meriluoto (vas), Krista Mikkonen (vihr), Aino-Kaisa Pekonen (vas), Jenni Pitko (vihr), Hanna Sarkkinen (vas), Oras Tynkkynen (vihr), Sofia Virta (vihr), Johannes Yrttiaho (vas)

Poissa 29: Anders Adlercreutz (r), Sanna Antikainen (ps), Heikki Autto (kok), Eva Biaudet (r), Maaret Castrén (kok), Fatim Diarra (vihr), Sari Essayah (kd), Bella Forsgrén (vihr), Sanni Grahn-Laasonen (kok), Tuula Haatainen (sd), Mari Holopainen (vihr), Anna-Kaisa Ikonen (kok), Jessi Jokelainen (vas), Vilhelm Junnila (ps), Anette Karlsson (sd), Jari Koskela (ps), Terhi Koulumies (kok), Johan Kvarnström (sd), Milla Lahdenperä (kok), Matias Mäkynen (sd), Pinja Perholehto (sd), Lulu Ranne (ps), Mari Rantanen (ps), Piritta Rantanen (sd), Antti Rinne (sd), Joakim Strand (r), Ville Tavio (ps), Elina Valtonen (kok), Eerikki Viljanen (kesk)

Lähteet ja tekotapa. Eduskunnan asiakirjat, täysistuntojen pöytäkirjat ja valiokuntien julkiset asiakirjat (eduskunnan avoin data, CC BY 4.0); kotimainen media; esitysten valmistelutiedot: valtioneuvoston hankeikkuna (CC BY 4.0), tilanne 23.11.2026. Valtiopäivä on koottu tekoälyavusteisesti: asiakirjojen ja puheenvuorojen tiivistelmät on tuotettu koneellisesti. Kansikuva on luotu tekoälyllä. Luvut ja asiakirjatunnukset tarkistetaan koneellisesti lähteistä. Tarkista sanamuodot linkitetystä alkuperäisestä lähteestä ennen lainaamista.